

Magdalena Kosová

Liselott Sundbäck

FORSKNING OM SVENSK INTEGRATION – EN KARTLÄGGNING OCH RÖSTER FRÅN FÄLTET

MIGRATIONS-
INSTITUTET

RAPPORTER 4

Forskning om svensk integration – en kartläggning och röster från fältet

Magdalena Kosová

Liselott Sundbäck

**MIGRATIONS-
INSTITUTET**

Åbo 2021

Rapporter 4, 2021

Migrationsinstitutet
Centret för Svenskfinland

Copyright: Migrationsinstitutet & författare

Denna publikation är licensierad under CC BY 4.0

ISBN 978-952-7399-03-3 (pdf)

ISSN 2669-8706

Painosalama, Åbo 2021

Förord

Upptakten till denna rapport utgick ifrån ett behov på finlandssvenskt håll, det saknades en helhetsöversikt om vad som gjorts för slags forskning om integrationen av invandrare i Svenskfinland. Det finns ett uppenbart behov av att dokumentera vad som gjorts på fältet. Därmed ansökte Migrationsinstitutet, Centret för Svenskfinland medel för att göra en bibliografi med litteraturanalys med syfte att dokumentera forskningen. Svensk-Österbottniska Samfundet beviljade medel för detta ändamål. Denna kartläggning och litteraturanalys (*Del 1: En kartläggning av existerande forskning om svensk integration*) kompletterades av en sammanfattning av resultat från workshops (*Del 2: Fältets röster för kommande forskning*), som organiserades i samarbete mellan Migrationsinstitutet och Bildningsalliansen r.f. Slutligen avslutas rapporten med en bibliografi (*Del 3: Bibliografi*). Deltagarna i workshopparna fick ta del av forskningskartläggningen för att sedan komplettera innehållet med forskningsbehov som upplevdes vara viktiga utifrån den egna organisationens synvinkel. Tanken med de kompletterande workshopparna var att forskningen och de som arbetar med integrationsfrågorna på fältet skulle mötas. Arbetet på fältet underlättas avsevärt när forskningsbaserad kunskap kan användas som grund för integrationsarbetet. Intentionen med detta projekt är således att stödja integrationen i Svenskfinland med sakargument som bas.

Jag vill i detta skede rikta ett varmt tack till författarna för denna rapport, doktorand Magdalena Kosová och doktorand Liselott Sundbäck för ett utmärkt arbete. Ett tack riktas också till Bildningsalliansen r.f. för ett bra samarbete i samband med organisationen av workshopparna.

Magnus Enlund

Projektledare

Migrationsinstitutet,

Centret för Svenskfinland

Innehållsförteckning

Förord.....	3
Lista över bilder.....	7
DEL I: En kartläggning av existerande forskning om svensk integration.....	9
1. Inledning.....	11
2. Målsättning och begrepp.....	13
3. Metod, material och begränsningar.....	15
4. Tematiskt upplägg för kartläggningen.....	17
4.1 Varför?.....	18
4.2 Hur har man forskat kring svensk integration?.....	19
4.2.1 Mot en mera kritisk forskningsmetodik?.....	21
4.3 Vad har det forskats om?.....	23
4.3.1 Språkval och frågan om en minoritet i minoritet.....	23
4.3.1.1 Efterfrågan.....	24
4.3.1.2 Orsak till och konsekvenser av språkvalet.....	24
4.3.1.3 Flerspråkighet.....	25
4.3.1.4 Vem väljer språk?.....	25
4.3.1.5 Ödesfråga för Svenskfinland?.....	26
4.3.2 Perspektiv på skola och utbildning.....	27
4.3.2.1 Lärarnas perspektiv.....	28
4.3.2.2 Elevernas och studerandenas perspektiv.....	31
4.3.3 Perspektiv på sysselsättning.....	33
4.3.3.1 Närpes-modellen.....	34
4.3.3.2 Sysselsättningsmöjligheter på svenska.....	35
4.3.4 Institutionellt perspektiv.....	36
4.3.5 Identitetskonstruktion och individuella perspektiv på inklusion.....	38
4.4 Var?.....	39
4.5 När?.....	42
4.6 Vad har det inte forskats om?.....	45
4.7 Pågående forskningsprojekt.....	47
5. Slutsatser.....	49

DEL II: Fältets röster för kommande forskning	51
6. Varför ordnades workshoppar?	53
6.1 Upplägg och deltagare.....	53
6.2 Deltagarnas allmänna reflektioner.....	54
7. Hur borde kommande forskning göras?	56
8. Tematiska helheter.....	58
8.1 Utbildningfrågor.....	58
8.2 Hälsa.....	60
8.3 Sysselsättning	60
8.4 Språkrelaterade frågor.....	61
8.5 Barn och unga	62
8.6 Tvåvägsintegration och delaktighet	63
8.7 Geografiska fokusområden och luckor	65
9. Hur informera om forskning?.....	67
10. Rekommendationer för kommande forskning.....	69
11. Avslutande diskussion.....	71
 DEL III: Bibliografi.....	 73
Sammanfattning.....	84
Conclusion	86
Yhteenveto	88

Lista över bilder

Bild 1. En överblick över antalet och typer av texter	19
Bild 2. Tematiska kluster	23
Bild 3. Forskningsområden i den finlandssvenska geografiska kontexten	40
Bild 4. Tidsaxeln över svensk integration.....	43
Bild 5. Tematiska helheter och önskemål för kommande forskning.....	58

DEL I:
**En kartläggning av
existerande forskning
om svensk integration**

1. Inledning

Vi lever i en tid då den globala migrationen är en del av vardagen. Invandringen till Finland ökar konstant och antalet personer med föräldrar födda utomlands har fördubblats på tio år. I Helsingfors hade var sjätte invånare föräldrar födda utomlands år 2019.¹

Integration, inkludering och etablering är därför aktuella frågor inom olika samhällssektorer. I Svenskfinland är integrationsfrågan ständigt återkommande. Över 60 procent av alla personer med annat modersmål än finska eller svenska är bosatta i tvåspråkiga eller enspråkigt svenska kommuner (Saarela 2011, 19). Samtidigt finns det många oklarheter; hur ser den svenska integrationsstigen ut på olika håll i Svenskfinland, vilken service fungerar eller fungerar inte, vad finns det för regionala likheter och olikheter, är det marginaliserande att bli en minoritet inom minoriteten?

Trots att integration och inklusion är aktuella samhällsfrågor har vi till dags dato relativt lite forskning om svensk integration. Många av de beslut som idag fattas kring svensk integration baserar sig således inte nödvändigtvis på tidigare forskning. Men varför behövs då forskning kring svensk integration? Forskning behövs för att skapa ett inkluderande och delaktigt samhälle. Forskning behövs för att förstå, underlätta och följa upp integrationsprocessen, se helheter och mönster och utveckla välfärds-samhällets tjänster. Vi behöver forskning för att få en bredare och djupare kunskap om speciella företeelser för den svenska integrationsvägen. Ju större kunskap vi har om ett fenomen desto bättre förutsättningar har vi att skapa fungerande strukturer och integrationsstigar på svenska i samhället. Forskning behövs för att höra levda erfarenheter och subjektiva tankar om hur det har varit att välja den svenska integrationsstigen.

Målsättningen med denna kartläggning är därför att identifiera existerande forskning om svensk integration och även kartlägga vilka behov av ny forskning det finns. I många år har det bland aktörerna i Svenskfinland cirkulerat en pdf-lista som kallas för "Lindas lista" där Linda Bäckman förtjänstfullt samlat existerande forskning. Målet är nu att utveckla Lindas lista till en bibliografi och analys. Förutom att se på vilka teman det forskats i har vi även valt att se på andra faktorer kring publikationerna och den bredare kontexten. Vi har frågat oss vem som skrivit och om vem, när texten är publicerad och i vilken region texten placeras sig. Denna analys ger således ett mervärde till den tematiska överblicken och bibliografen. I analysen exemplifierar vi med publikationer

¹ Statistikcentralen, 2021: <https://www.stat.fi/tup/maahanmuutto/maahanmuuttajat-vaestossa/ulkomaalaistaustaiset.html> och Helsingfors stads faktacentral, 2021: <https://ulkomaalaistaustaiset.helsingissa.fi/fi/nykytilanne> (besökt 7.3.2021)

från kartläggningen men har inte haft möjlighet att hänvisa till alla texter vi hittat. Därför finns en enhetlig bibliografi som bilaga i slutet av rapporten.

Vi är medvetna om att kartläggningen inte är heltäckande eller har lyckats fånga upp all relevant forskning inom området. Trots det hoppas vi att den ger en bredare insyn i vad, hur, när och var det forskats om integration i Svenskfinland. Förhoppningen är att kartläggningen ska inspirera och resultera i ny forskning. Vår analys är inom ramen för denna kartläggning inte särskilt djup inom de olika teman, men vi hoppas att våra tankar och reflektioner samt slutsatser kan fungera som grund för djupare analyser i kommande publikationer. Vi önskar att denna kartläggning kan stöda handledare vid högskolor där studerande vill skriva om svensk integration. Och då tillsammans med den studerande fundera på bland annat sampelval, integritet och beroendeförhållanden. Vi hoppas också att kartläggningen kan lägga grunden för en starkare koordinering av forskning inom det svenska integrationsområdet.

2. Målsättning och begrepp

Syftet med denna kartläggning är att sammanställa och analysera forskning kring integration och inklusion med en koppling till det svenska språket eller den finlandssvenska kontexten i Finland. Frågor vi strävar till att svara på i denna kartläggning är följande: Vad vet vi om integrationen i Svenskfinland ur ett forskningsperspektiv? Vad finns det för forskning om integration i Svenskfinland?

Vidare är ett sekundärt mål att synliggöra luckor i forskningsfältet och identifiera behov för framtida forskning. En kartläggning kring forskning inom integration i Svenskfinland har hittills inte funnits tillhanda, men en klar efterfrågan har däremot lyfts fram i olika sammanhang, bland annat av påverkansgruppen som skapats inom ramen för projektet Integration på svenska. En samlad bibliografi och materialanalys skapar goda förutsättningar för kommande forskning kring svensk integration.

Begreppet svensk integration är mångfacetterat och halt, det är utmanande att ge en entydig bild av hur svensk integration är konstruerat både på begreppsnivå och i praktiken. Begreppet svensk integration används för olika syften, ibland förenklat, ibland oproblematiserat och ibland politiserat. Svensk integration kan syfta på allt från att läsa svenska som första integrationsspråk till att ha en koppling till det finlandssvenska samhället via en hobby, men kanske kommunicera på engelska eller även finska. Det kan syfta på flerspråkig integration då man kanske först lär sig finska inom arbetskraftspolitiska integrationsutbildningen och sen svenska på egen hand. Det kan syfta på arbetskraftsinvandring där kommunen är starkt svenskspråkig trots att migranten själv aldrig hunnit lära sig svenska utan agerar på sitt modersmål och engelska. Det kan syfta på att man sällskapar eller annars umgås med finlandssvenskar och har följaktligen skapat sociala nätverk med stark koppling till finlandssvenskar och finlandssvenska organisationer. Vidare finns det lite forskning om "det finlandssvenska" i en integrationskontext, vad hänvisar vi till med *det svenska* i en integrationskontext? "Det finlandssvenska" framstår ofta som något homogent, gruppen "finlandssvenskar" mot vilken en utanförskap/inkludering och tillhörighet pejas.

I kartläggningen använder vi begreppet *svensk integration* för att syfta på inklusions- och etableringsprocessen i det finländska samhället där det, på något ställe i etableringsprocessen, finns en koppling till det svenska språket eller den finlandssvenska kontexten. Också begreppet *invandrare* är problematiskt och politiskt laddat. Medan vi är medvetna om vikten att skilja mellan olika grupper invandrare i forskning och i allmänna (politiska, mediala, akademiska, osv) diskussioner och tar hänsyn till att vissa personer som i allmänna diskussioner hänvisas till som invandrare inte nödvändigtvis identifierar sig som sådana, använder vi i vår kartläggning ordet *invandrare*

som en paraplybenämning för personer av utländsk härkomst som är permanent eller temporärt bosatta i Finland.

Även själva begreppet integration är mångfacetterat och mångdimensionellt. I denna kartläggning har vi valt att inte teoretisera begreppet integration ytterligare utan hänvisar till tidigare rapporter, bland annat Bäckman (2017) och Helander et al. (2015). Vi kan också fråga oss vilken skillnaden mellan svensk integration och finsk integration är, vilka är särdragen för den svenska integrationsstigen. Många av de frågor som lyfts upp i materialet i kartläggningen berör integration överlag, som t.ex. sysselsättning och utbildning. Det som sedan tillkommer är minoritetsaspekten, men linjen mellan frågor som berör speciellt svensk integration och integrationsfrågor överlag är ibland oklar. Vissa strukturella frågor som t.ex. att det är svårt för högutbildade att hitta jobb på en liten rural ort berör integration överlag (och också befolkningen överlag) medan identitetsbildning bland migranter som lärt sig ett minoritetsspråk som första språk är en minoritetsfråga.

I linje med tidigare forskning kring svensk integration (Helander et al. 2015) framkom det i vårt arbete att svensk integration är till stor grad en regional eller till och med lokal - och i vissa fall även individuell - företeelse. Våldigt få forskningar gäller hela Svenskfinland. Vid sidan av gällande lagstiftning förblir koordineringen och planering av insatser inom svensk integration på nationell nivå knapp, vilket diskuteras i olika publikationer (Helander et al. 2015; Sundbäck 2017; Bäckman 2017; Thors 2018).

I huvudsak kan vi konstatera att det i vårt kartläggningsmaterial kan skönjas två regionala varianter av svensk integration, nämligen svensk integration i en Österbottensk kontext och svensk integration i södra Finland. Svenska Österbotten har lång tradition av arbetskraftsinvandring, samt lokal och rural integration. Den humanitära invandringen har även starka traditioner inom Österbotten med kvotflyktingar och asylsökande på svenska. Det som karakteriserar forskningen med en österbottensk förankring är rural integration, lokala lösningar, tätt samarbete mellan kommuner och det svenska språkets starka ställning.

Trots den intensiva invandringen till de stora städerna i södra Finland, framför allt till huvudstadsregionen, sker integration i södra Finland fortsättningsvis mestadels automatisk på finska. Svenskan blir här ett medvetet val som man ofta får kämpa för och kan förvänta sig ett starkare motstånd från tjänstemän. Den svenska integrationsstigen i södra Finland karakteriseras ofta av individuella lösningar kring svenska studier och sysselsättning. Vidare är det oftast högutbildade personer som väljer svenska i södra Finland medan kvotflyktingar och asylsökande i första hand lär sig finska (Camara & Syakango 2011; Helander et al. 2015; Sundbäck 2017; Westerlund 2020). Följaktligen förväntar vi oss att detta reflekteras i vår analys.

3. Metod, material och begränsningar

Forskningsmaterialet har samlats in under perioden december 2020 - februari 2021 genom existerande centrala nätverk inom olika sektorer relaterade till svensk integration. I december skickades ett infomail om kartläggningen till centrala aktörer inom det svenska integrationsfältet; fonder, forskare, föreningar, politiker, tjänstemän, universitetspersonal. Vidare gick infon om kartläggningen ut via Bildningsalliansens påverkansgrupp samt nätverk för personal inom fria bildningen. I viss mån har vi även använt oss av den så kallade snöbollsmetoden och via redan valda personer letat oss fram till ytterligare informanter. Metoderna som använts är inte heltäckande utan delvis bristfällig och vissa forskningar finns därför antagligen inte med i kartläggningen.

För att kartlägga avhandlingar inom finländska högskolor gjordes sökningar inom databaser (theses.fi; yrkeshögskolornas examensarbeten) och nätpublikationer samt Åbo Akademi, Vasa universitet, Jyväskylä universitet samt Helsingfors universitets avhandlingsdatabaser. Avhandlingar som publicerats före digitaliseringen av examensarbeten inom högskolorna faller tyvärr utanför denna kartläggning. Tidsmässigt betyder detta att vår första publikation är från 1990-talet. Vi har vidare inte använt oss av arkivmaterial som inte varit tillgängligt elektroniskt på grund av Covid19-epidemin och stängda arkiv. Av samma anledning har vi inte heller haft möjlighet att analysera det material vi har hittat och som handlar om svensk integration men som inte är tillgängligt elektroniskt (Back 2016; Grönberg & Klemets 2014; Gutić 2014; Häggman & Backman 2015; Jansson 2013; Nylund 2012; Senkas 2010; Teir 2011; Wargh 2017; Wikman 2018). Referenser till materialet är dock med i kartläggningens bibliografi. Däremot har vi valt bort texterna som vi inte kan entydigt fastställa huruvida de handlar om svensk integration. Geografiskt har vi hållit fokus på fasta Finland då integration på Åland koordineras lokalt och styrs av egen lagstiftning.

Vi har lämnat bort studier som inte uttryckligen lyfter fram teman relaterade till integration, även om många dylika studier indirekt troligen berör integrationsteman eller har personer med invandrarbakgrund bland sina informanter. Vidare har vi inte tagit med nationella statistiska uppgifter kring integrationsteman eller kvantitativa studier gjorda i Finland även om en del av respondenterna säkerligen har koppling till svensk integration. Vi har inte heller tagit med studier som skrivits inom finlands-svenska läroinrättningar om migration eller integration utan specificering att publikationen gäller just svensk integration.

Vi har valt att definiera forskning relativt brett eftersom det inte finns mycket vetenskaplig forskning kring svensk integration. Förutom rent vetenskapliga, referensgranskade avhandlingar har vi tagit med kartläggningar, centrala projektslutrappporter samt pro gradu- avhandlingar och examensarbeten. Läsaren bör därför i sin tolkning av kartläggningen vara källkritisk till vilka referenser som är referensgranskad akademisk forskning om svensk integration och vilka källor som är rapporter eller examensarbeten. I vår kartläggning har vi valt att begränsa oss till texter som har en målsättning, en klar struktur och inom vilka författaren använder sig av en klar forskningsmetod. Vi har vidare valt att inte ta med medieinlägg (tidningsartiklar, radiointervjuer, tv-klipp), broschyrer eller klart politiskt relaterade publikationer. Dessutom har vi inte tagit med pågående forskning i större utsträckning än att vi nämner några som vi under arbetets gång fått vetskap om.

Trots vår delvis ofullständiga metod tror vi att vi inom vår datainsamling har nått en tillfredsställande grad av reliabilitet. Fastän vi har använt en kombination av olika sökmetoder samt använt diverse sökord och deras kombinationer inom samma databaser stötte vi upprepade gånger på samma material.

4. Tematiskt upplägg för kartläggningen

Under kartläggningens gång har olika förslag för att presentera resultaten förekommit. Inom projektgruppen har det diskuterats huruvida publikationerna kunde analyseras och struktureras tematiskt. Detta skulle underlätta för läsaren att snabbt hitta det hen söker. Samtidigt är många publikationer starkt överlappande och berör direkt eller indirekt samma teman; språkval, identitet, delaktighet och inklusion. Slutligen har vi valt att presentera resultaten utan en teoretisk referensram och istället utgående från de frågor vi själv har haft under kartläggningens gång. Denna tankegång har resulterat i fem olika sätt att analysera materialet:

- **Varför** har det forskats i ämnet svensk integration? Vilket har syftet varit?
- **Hur** har det forskats, vilka metoder har använts? Och vem har forskat?
- **Vad** har det forskats i, vilka teman har vi forskning kring? Och vice versa, vad har det inte forskats i?
- **Var** har det forskats, i vilka regioner har det forskats, hur ser den geografiska spridningen ut?
- Slutligen presenterar vi även en kronologisk analys genom att fråga oss **när** har det forskats, under vilka tidsperioder?

Genom att contextualisera texterna djupare än enbart enligt tema strävar vi till att lyfta fram migrationsforskningens mera abstrakta aspekter och mindre synliga drag som t.ex. val av informanter eller fältarbetskontext. I ett kort tidsperspektiv kan detta te sig oproblematiskt men i ett längre tidsperspektiv kan det leda till problem vad gäller representativiteten, vilket i sin tur medför att bilden av svensk integration blir snedvriden, begränsad och bristfällig. Genom att analysera resultaten ur ett geografiskt perspektiv, ser vi även att det svenska språkets varande och användning samt möjligheterna att välja svensk service och svenska kurser skiljer sig starkt från Österbotten och Nyland. För att understryka hur olika "den svenska integrationen" ser ut i de olika delarna av Svenskfinland samt för att påvisa hur mycket forskning som gjorts inom vilket område har vi valt att dela upp kartläggningens material enligt geografiska områden. Vi har valt detta tillvägagångssätt för att i framtiden få ny forskning som ger en ännu bredare och djupare helhetsbild av det svenska integrationsfältet.

4.1 Varför?

Vi börjar med att fråga oss varför det finns ett intresse att forska kring svenska integrationsstigar. I kartläggningmaterialet urskiljer vi många olika syften med forskningarna. För det första ser vi ett intresse att beskriva strukturerna, både bristfälliga strukturer för svensk integration men även goda exempel (Mattila & Björklund 2013; Helander et al. 2015; Sundbäck 2017; Westerlund 2020). Många av källorna är beställningsarbeten relaterade till projektfinansiering eller dylikt och har således en uppdragsgivare. Här kan vi fråga oss om skribenten har frihet att skriva kritiskt eller om det på grund av uppdragsgivaren kan vara utmanande. Vi kan också fråga oss om beställningsarbeten har en politisk agenda, att främja svensk integration, och hur vi särskiljer dessa från mera objektiva forskningsformer.

Då vi söker svar på frågan varför ser vi även två klara tematiska tyngdpunkter i forskningen, dels språkval och identitetskonstruktion samt skolkontexten. Vi ser publikationer som tar fasta på individens språkval och identitetskonstruktion, speciellt ur ett minoritetsspråkperspektiv (se bl.a. Svaetichin 2011; Ekberg & Östman 2017). Skribenterna frågar sig vad det har för konsekvenser att ha svenska som ett integrationsspråk och beskriver narrativ ur en svensk integrationsstig. Också den svenska skolan ur ett flerspråkigt, mångkulturellt perspektiv är temat i många publikationer (se bl.a. Mansikka & Holm 2011; Hägglund 2018). Här tar skribenterna fasta på hur den finlandssvenska skolan som en stark institution i samhället förändras då andelen elever med annat modersmål än svenska eller finska ökar i våra skolor. I bägge ovan nämnda tematiska spår urskiljer vi centrala minoritetsperspektiv, hur minoritetsidentiteten konstrueras och hur en central institution förändras i och med en ökad migration.

Om vi ser på vilken typ av publikationer som getts ut ser vi att kartläggningen fångat upp tre stora linjer; beställda rapporter, kartläggningar och utvärderingar av projekt (se bl.a. Creutz & Helander 2012; Pöyhönen et al. 2013; Helander et al. 2015; Bäckman 2017; Markelin et al. 2017; Sundbäck 2017; Thors 2018; Westerlund 2020), pro gradu-avhandlingar (se bl.a. Svaetichin 2011; Moilanen 2014; Luoma 2015; Teikari 2015; Saatsi 2016; Rimpiläinen 2017) samt vetenskapliga artiklar (se bl.a. Bäckman & Haapamäki 2019; Ekberg & Östman 2017a; Ekberg & Östman 2017b; Ekberg & Östman 2020). Till vår kännedom finns det dock relativt lite högre akademisk forskning om just svensk integration och bara en godkänd doktorsavhandling med direkt fokus på integration på ett minoritetsspråk i en finländsk kontext (Pötzsch 2020). Vi blev positivt överraskade av det stora antalet pro gradu-avhandlingar under de senaste tio åren.

Då vi blickar på utgivare och forum för publikationerna så ser vi att en stor del av materialet har getts ut med stöd av finlandssvenska fonder och av finlandssvenska högskolor. Förutom de finlandssvenska högskolorna profilerar sig Jyväskylä universitet starkt i forskningskartläggningen och även Åbo Universitet och Tammerfors universitet tackvare sina examenslinjer i svenska språket.

Bild 1. En överblick över antalet och typer av texter.

4.2 Hur har man forskat kring svensk integration?

Metodmässigt ser vi i kartläggningen tre stora linjer; kvalitativa intervjumaterial, mera deskriptiva rapporter som i större grad fokuserar på myndighetsdokument och slutligen kvantitativa studier. I den tredje kategorin verkar det enbart finnas tre studier som tematiskt fokuserar enbart på svensk integration där man via enkäter kartläggs kunskapen om och intresset av svenska i Finland (Magma & Helsinki Times 2009 & 2020; Creutz & Helander 2012). Orsaken till att det inte finns mycket kvantitativ forskning, speciellt i huvudstadsregionen är att målgruppen är relativt liten och samplet inte är tillräckligt stort, detta gäller t.ex. kvantitativa studier kring svenska som andraspråk. Den finlandssvenska medborgarbarometern som är den mest heltäckande enkäten vad gäller attityder bland finlandssvenskar lyfter visserligen upp attityder till invandring och ett mångkulturellt samhälle, men här vet vi inte om det gäller invandring i en svensk kontext eller i Finland överlag (Lindell et al. 2020).

Vi vill påpeka att författarnas medvetenhet om att de skriver om svensk integration varierar. Det framgick i våra diskussioner med flera författare att de inte har tänkt på invandrarnas språkval eller erfarenhet av att ha integrerats med hjälp av det svenska språket eller av att ha bott i ett tvåspråkigt område utan har valt sin målgrupp på grund av andra kriterier, bl.a. längden av vistelse i Finland, geografiskt område, m.fl. Detta reflekteras inte alltid i texter men kan ha en betydelse för hur vår kunskap om svensk integration konstrueras.

Vad gäller skyddandet av informanternas integritet ser vi att en del kvalitativa studier är problematiskt ostrakta med anonymiseringen. Om vi vet att hen som inter-

vjuats har bosnisk bakgrund, är tolk och bor i Närpes finns det en risk för att hen blir igenkänd. Att uppge uppgifter som kön, ålder, civilstånd (gift med finlandssvensk), utbildningsgrad, yrke, ursprungsland eller modersmål innebär i en liten kommun att det är relativt lätt att ringa in vem det är frågan om. Vissa studier beaktar denna aspekt och värnar om informanternas integritet genom att uttryckligen välja att inte nämna ålder, kön eller nationalitet (Mattila & Björklund 2013; Bäckman & Haapamäki 2019).

Ur forskningsetiskt perspektiv har informanten alltid rätt att vara anonym och att hens integritet skyddas. För vissa grupper av invandrare är rädslan att bli igenkända eller att framföra en negativ bild av en invandrare (eller av en invandrare som i forskningen representerar en viss grupp invandrare) relaterade till egna upplevelser av migrations och integrationsprocessen. Man upplever att fastän vissa aspekter av integration inte fungerar optimalt, som en nykomling till ett samhälle är (och/eller borde) man vara tacksam över chansen för att få delta i det finska samhället och följaktligen för ett förbättrat liv. Detta återger och bevarar maktförhållandena som ofta (oavsiktligt) förekommer i integrationsprocessen. Ifall forskaren inte säkerställer att informanternas integritet skyddas och skapar ett förhållande då informanten kan lita på författaren, finns risken att forskaren får en felaktig bild av situationen. Om forskningen vidare används som bas för politiska handlingsprogram kan detta i värsta fall leda till att det skapas integrationsstrukturer som inte motsvarar invandrarnas äkta behov.

Ett annat problem som vi märkte var att forskare i vissa fall tydligen använder samma informanter, och följaktligen samma information kring erfarenheter av att ut/invandra och integreras. En förklaring kan vara att det kan vara relativt svårt att nå informanter som är villiga att delta i undersökning och som har både en relevant erfarenhet och språkfärdigheter. Många forskare berättade om svårigheter av att hitta personer som valde svenska som sitt integrationsspråk eller som har annan koppling till svensk integration. Detta gäller särskilt men inte enbart huvudstadsregionen utan också forskning från Österbotten. En orsak till detta är säkerligen att integrationspråk inte registreras för migranter som flyttar till Finland. Det finns således inget register för personer som valt svenska som integrationsspråk. Denna problematik tas upp i detalj i flera publikationer (Creutz & Helander 2012; Helander 2015). En strategi för att överkomma detta problem har varit att koncentrera forskningen till en viss situation vid en institution (flyktingförläggning, utbildningssituation, osv.) i tiden (se t. ex. Koskela 2009; Bully & Syakango 2011; Forsman & Hummelstedt-Djedou 2014; Matintupa & Eklund 2017; Savela 2017; Pötzsch 2020). Detta gäller egentligen inte enbart akademisk forskning utan också andra delar av diskursen kring svensk integration: vissa grupper invandrare blir lätt utanför medan andra grupper eller individer blir överrepresenterade. Bilden av svensk integration kan därmed bli förvriden.

För att få en helhetsbild av hur forskning om svensk integration har skrivits är det också av intresse att se på vem det är som skrivit, vems perspektiv som tillsvidare hörts. De flesta av publikationerna i vår kartläggning har skrivits av personer som förenklat kan definieras som finlandssvenska eller finländare med akademisk kopp-

ling till svenskan, medan skribenter som själv har migrationserfarenhet eller finska som modersmål är färre. Även om vi har många personer som själv flyttat till Finland och gått den svenska integrationsvägen ser det ut som att vi i vår kartläggning har en väldigt liten andel forskning som är skriven av personer med t.ex. bosnisk eller vietnamesisk härkomst. Här är det dock skäl att lyfta fram Pöttsch (2020) doktorsavhandling som förutom att den verkar vara den enda doktorsavhandlingen om specifikt svensk integration, så har även författaren själv migrationsbakgrund och levd erfarenhet av integration i Svenskfinland. Camara och Syakango (2011) ser vidare enligt vår kännedom ut att vara det enda undantaget till att vi har ett väldigt starkt västerländskt forskningsperspektiv på svensk integration i Finland

4.2.1 Mot en mera kritisk forskningsmetodik?

Vi kan också skönja en mera kritisk inställning inom svensk integrationsforskning under de senaste årens studier t.ex. mot att "Närpes-modellen" länge presenterats relativt oproblematiserat och som en välfungerande modell. Närpes-modellen har ofta setts som ett gott exempel på integration då kommunen dels är positivt framträdande i statistiska indikatorer för god integration (bl.a. låg arbetslöshet, hög röstningsprocent) och har ett starkt tvärsektorielt samarbete (se t.ex. Mattila & Björklund 2013; Saarela 2011) samt har fått mottaga nationella pris för goda etniska relationer (ETNO, 2016)². Här bör dock även frågas vad Närpes-modellen egentligen är eftersom det inte finns styrdokument i Närpes som skulle lägga upp en klar modell. Haapamäki och Bäckman lyfter fram att integrationsarbetet i Närpes länge varit föremål för forskning och rapporter men att det dominerande perspektivet inte har varit migranternas individuella perspektiv utan istället det mottagande samhällets. Vidare har vi lite forskning kring Närpesmigranternas perspektiv på t.ex. tillhörighet och mera subjektiva former av delaktighet (Bäckman & Haapamäki 2019).

En problematik som tangeras, om är rätt indirekt i Bäckman & Haapamäkis artikel från 2020 är tillgången till informanter och ett oriktat sampel. Ur texten framgår att författarna inte själv hade möjlighet att välja sina informanter utan var beroende av sina värdar i Närpes. Samma problematik lyfts fram i Klippfalks (2020) pro gradu om orsaker till arbetskraftsinvandring i Närpes där författaren hittat en del av sina informanter via arbetsgivarna. Trots att Klippfalk mycket bra problematiserar detta och har försökt hitta sätt att kringgå att arbetsgivarna påverkar valet av informanter är det värt att problematisera maktförhållandena vid sampelval. Av orsaker som beroendeförhållande eller tacksamhetsskuld kan det för det första vara svårt för informanterna som blir tillfrågade att säga nej till att delta i forskning och för det andra svårt att lyfta fram kritiska åsikter.

² <https://oikeusministerio.fi/sv/-/narpiolle-ja-punkalaitumelle-tunnustusta-esimerkillisina-hyvien-etnisten-suhteiden-edistajina>

Vi kan inte direkt jämföra pro gradu-avhandlingar eller rapporter med en doktorsavhandling vad gäller tidsomfattning eller akademisk analys, men det är ändå skäl att lyfta fram Tobias Pöttsch avhandlings teoretiska approach. Pöttsch avhandling står i särklass i vår kartläggning av flera orsaker, förutom att vara den första doktorsavhandlingen kring svenska integrationsutbildningar så ter den sig även vara den första avhandlingen som beaktar mera kritiska teoretiska infallsvinklar. Pöttsch avhandling är den enda som teoretiskt tillämpar antiförtryckande praktiker och perspektiv från kritiska vithetsstudier och kritiska migrationsstudier. Skribenten analyserar djupgående tillgång till informanter, hur tilliten byggs upp och hur det påverkat forskningen att skribenten kan identifiera sig med båda målgrupperna i avhandlingen, migranter och lärare. Samtidigt problematiserar Pöttsch maktdimensioner mellan såväl forskare och informanter som mellan informanterna sinsemellan (Pöttsch 2020).

I den kritiska migrationsforskningen vänds strålkastaren från migranten till samhället och samhällsstrukturerna. Istället för att fråga sig hur migranten ska anpassa sig till samhället problematiseras exkluderande politiska och ideologiska strukturer i vita västerländska nationer (Pöttsch 2020). Kritisk migrationsforskning ser även på migranterna som aktiva subjekt som skapar sina egna narrativ och äger sin egen historia genom att navigera och positionera sig i det nya samhället.³

Slutligen kan vi konstatera att det verkar finnas lite forskning som metodmässigt skulle granska maktförhållandena under forskningsprocessen. Ofta är metoderna kvalitativa intervjuer, där forskaren kommer in och samlar sitt material och återvänder till sin akademiska omgivning och gör en kvalitativ innehållsanalys. Vi hittade väldigt få forskningar med deltagande eller etnografiska metoder, aktionsforskning eller kultur som forskningsmetod (drama, musik, osv.). Här skiljer sig dock Habes, Björkqvist & Andreou (2019) ur mängden och granskar inklusion och integration i Österbotten genom att ordna tillfällen där informanter via deltagande metoder tillsammans identifierar och problematiserar vissa teman.

³ För diskussioner kring mera kritiska perspektiv på migrationsforskning se t.ex. Bloch, A. & Doná, G. (2019). *Forced Migration, current issues and debates*. Abingdon-on-Thames, UK: Routledge; Osanami Törngren, S. & Ngeh, J. (2018). *Reversing the gaze: methodological reflections from the perspective of racial-and ethnic-minority researchers*. *Qualitative Research* 18 (1), pp. 3-18; Pit-taway, E., Bartolomei, L. & Hugman, R. (2010). *'Stop Stealing Our Stories': The Ethics of Research with Vulnerable Groups*. *Journal of Human Rights Practice*, 2: 2; Dotson, K. (2011). *Tracking Epis-temic Violence, Tracking Practices of Silencing*. *Hypatia* 26(2): 236-257. Kurki, T. (2019). *Immigrant-ness as (mis)fortune? Immigrantisation through integration policies and practices in education*. Helsinki University. Schinkel, W (2018): *Against 'immigrant integration': for an end to neocolonial knowledge production*. *Comparative Migration Studies* 6(31).

Bild 2. Tematiska kluster.

4.3 Vad har det forskats om?

I kartläggningen ser vi såväl studier om mera mätbara indikatorer i integrationsprocessen såsom utbildning och sysselsättning, men även mera subjektiva teman som delaktighet och identitet. I kartläggningen framkom vissa återkommande teman som, trots att de till viss del är överlappande, kunde urskiljas klart och som skapar tematiska kluster. Vi har nedan gjort ett försök att lyfta fram vissa starka teman och valt att sammanföra liknande teman under större kluster. Många av teman är överlappande och passar i flera tematiska kluster.

4.3.1 Språkval och frågan om en minoritet i minoritet

En fråga som ofta lyfts fram tematiskt ur olika synvinklar är språkvalet, speciellt i forskning i södra Finland. Frågan om rätten att välja svenska som första integrationssspråk och huruvida språkvalet är individuellt eller förbestämt dök ofta upp, liksom olika frågor relaterade till språkvalet.

4.3.1.1 Efterfrågan

Frågan om efterfrågan och utbud av svenska integrationstjänster dök ofta upp i vårt material. Den ofta återkommande frågan om hönan och ägget, det vill säga om det finns en tillräckligt stor målgrupp peljas mot kostnadseffektivitet och strukturella möjligheter att välja svenska i regionen. En central forskningsrapport som väldigt ofta hänvisas till och som är unik i sin omfattning och upplägg är *Via Svenska* som beställdes av tankesmedjan Magma år 2012 som en del av projektet *Delaktig i Finland* (Creutz & Helander 2012). Tankesmedjan Magmas både tidigare och senare rapporter har haft en klar betoning på just efterfrågan, om det finns ett intresse av att lära sig det svenska språket. I den senaste rapporten om uppfattningen och inställningen till svenskan som gjordes 2020 frågades även om kännedom kring svenska som integrationspråk, varav 69 procent uppgav att de kände till möjligheten att välja svenska som första integrationspråk. Här kan dock noteras att urvalet för webbenkäten var rätt förbestämt (Helsinki Times läsare) och det klara majoritetsspråket bland respondenterna var engelska (Magma & Helsinki Times 2020). En mindre kartläggning av intresset för svenska integrationsutbildningar på heltid gjordes även i Åboregionen inom ramen för Kommunförbundets projekt (Sundbäck 2017).

4.3.1.2 Orsak till och konsekvenser av språkvalet

Karoliina Teikaris pro gradu- avhandling har fått stor uppmärksamhet i huvudstadsregionen och hänvisas ofta till i nyare avhandlingar. Teikari frågar sig varför man väljer svenska och söker gemensamma faktorer för att välja svenska i huvudstadsregionen samt hur man klarar sig på svenska i vardagen och var man använder svenska i huvudstadsregionen. Den vanligaste orsaken att välja svenska var för att det ansågs lättare att lära sig än finska och det fanns ett tydligt samband med medborgarskapsansökan. Många valde också svenska för att det förbättrar ställningen på arbetsmarknaden, t.ex. för att jobba på ett ministerium (Teikari 2015). Även Rimpiläinen (2017) granskar orsaker till varför informanterna valt svenska och skönjer tre huvudsakliga orsaker till språkvalet. Dessa är för det första praktiska (familjen, lätt att lära sig svenska), för det andra politiska (individens rätt att själv välja integrationspråk) och för det tredje juridiska (nationalspråk) argument. Dessa urskiljer Rimpiläinen genom att analysera Svenska yles artiklar om svensk integration under åren 2014–2017 (Rimpiläinen 2017).

Bland pro gradu- skribenterna har Söderman i en av de äldsta texter i vår kartläggning (1997) undersökt huruvida individens val av integrationspråk påverkar möjligheter till studier, arbete och sociala kontakter inom den kurdiska minoriteten i västra Nyland (n=14). Språkvalet påverkar starkt den egna uppfattningen om tillhörighet i det nya hemlandet. Även om de flesta var relativt nöjda med sitt språkval (gällde både de

som valt svenska och de som valt finska) så önskade alla de som valt svenska som första språk att även lära sig finska (Söderman 1997). Detsamma framkommer i Kuitunens pro gradu- från 2011 och samma västnyländska kontext att alla informanter anser att de behöver finskan i vardagslivet, även om de bor i västra Nyland (Kuitunen 2011).

4.3.1.3 Flerspråkighet

Många av Teikaris (2015) informanter kunde finska från tidigare (17 av 27) vilket påvisar flerspråkigheten i integrationskontexten i huvudstadsregionen och svenska som ett alternativt eller kompletterande integrationsspråk. Även Börje Mattson lyfter fram flerspråkigheten i Södra Finland och speciellt på arbetsmarknaden, enligt Mattson klarar man inte sig på antingen bara svenska eller finska i Raseborg (Mattson i Pöyhönen et al. 2013). Samma känsla av begränsning på grund av svenskan framkommer i Södermans pro gradu i en västnyländsk kontext. De kurder som hade svenska som första integrationsspråk var mera tveksamma till att flytta från regionen p.g.a. den språkliga barriär svenska språket kan orsaka för dem. Söderman (1997) påpekar i sin avhandling vikten av att själv få välja integrationsspråk. Kuitunens (2011) material från västra Nyland förstärker antagandet om att både finskan och svenskan behövs, de flesta informanter uppger att det mest praktiska är att kunna båda språken. Här lyfter skribenten även fram att en del informanter själv ställer sig kritiskt till detta och uttrycker frustration och frågar sig räcker det inte med att lära sig ett integrationsspråk (Kuitunen 2011).

4.3.1.4 Vem väljer språk?

Samtidigt framkommer kritisk inställning till svenskan som påtvingat första integrationsspråk i t.ex. Moilanen (2014) där 4 av 5 informanter i Österbotten skulle ha valt finska som integreringsspråk om de fick möjligheten att välja på nytt nu. Motiveringarna var varierande, men alla syftar på grundtanken att den svensktalande minoriteten i landet är så liten och att de är begränsade till Svenskfinland när de inte kan finska. Denna form av sukthan att kunna finska syns även i andra forskningsrapporter med fokus på Österbotten och Närpes där frågan om "minoritet i minoritet" kom fram. Vissa nämner att patienter kan vara finskspråkiga, och i synnerhet nämns finskan då informanterna talar om att utbilda sig vidare eller söka arbete utanför Närpes. Vad gäller Närpes framkommer en ytterligare aspekt kring språket eller "språkvalet" (som i Närpes inte direkt är ett val eftersom servicen är organiserad främst på svenska) och det är dialekten. Enligt Haapamäki & Bäckman beskrivs dialekten ofta som en chock (Haapamäki & Bäckman 2020). Mattila & Björklund (2013) vänder däremot på frågan och ser saken ur lokalbefolkningens perspektiv, att närpesiskan skapar en känsla av utanförskap bland närpesborna hjälper dem att bättre förstå invandrarnas känsla av utanförskap och andrifiering.

På tvåspråkiga orter med svensk majoritet har man traditionellt erbjudit utbildning i det finska språket till asylsökare och (integrations)utbildning på svenska till kvotflyktingar (Helander et al. 2015). Motivering har varit att ifall asylsökandes ansökan beviljas flyttas man till en annan kommun. Då anses det mera praktiskt att lära sig finska då de allra flesta kommuner i Finland är finska eller har en stabil ställning av det finska språket. Tyvärr tas inte hänsyn till det faktum att behandlingstider för asylansökan och överklagande av potentiella negativa beslut kan ta lång tid. Medan ansökan behandlas fortsätter asylsökandes liv, och om hen råkar befinna sig på en ort med en stark svensk presens börjar man otvunget integreras i det lokala samhället (och tvärtom - i linje med ömsesidig integration). Sari Pöyhönen och James Simpson lyfte inom projektet *Jag bor i Oravais* (2015–2017) fram denna spänning mellan officiell språk-policy och betydelse av det lokala språket för den sociala integrationen. I sin artikel presenterar författarna ett fall där en asylsökande som genom att ha gått emot den officiella språkliga rekommendationen och studerat svenska tydligen lyckats väl i sin integrationsprocess - troligtvis bättre än om hen hade fortsatt med att studera finska (Pöyhönen & Simpson 2020).

Dessa ovannämnda publikationer tyder på en mera kritisk ton i nyare forskning, där det poängteras att individens perspektiv i språkvalsfrågan även i Österbotten. Också Hägglund problematiserar språkvalet och dess automatisering i Österbotten. I sin pro- gradu avhandling som granskar attityder och motivation vid språkinläring framgår att flera deltagare inte haft möjlighet att välja sitt integrationsspråk utan detta bestämdes av lokala myndigheter. Hägglund (2017) argumenterar för att individerna själva behöver höras vid valet av integrationsspråk och att många av hennes informanter konstaterar att p.g.a. språket har deras möjligheter att hitta arbete eller avancera på sin karriär minskat avsevärd. Även Helander et al. (2015) tar klart ställning i sina rekommendationer för att individen ska få välja integrationsspråk själv.

4.3.1.5 Ödesfråga för Svenskfinland?

En aspekt som lyfts fram och problematiserats i forskningen kring språkval är att svensk integration ses som en ödesfråga eller räddning för svenskan i Finland. Palviainen & Sopanen (2017) diskuterar debatten kring svensk integration i samband med flyktingkrisen. "En utlösare av debatten kring svensk integration var en insändare där skribenten såg möjligheten för invandrare att integreras på svenska som en möjlighet och räddning för Svenskfinland".

Haapamäki och Bäckmans nya artikel (2020) analyserar frågan om svensk integration som en ödesfråga för Svenskfinland i följande kritiska ordval:

Vi borde överlag vara försiktiga med att diskutera frågan om nya talare primärt utifrån en språkgrupps egna intressen och vad som förefaller nyttigt för den, vilket sker exempelvis när man diskuterar i vilken mån migranter kan bidra till ett minoritetsspråks revitalisering och

livskraft. I sådana diskussioner blir migranterna pjäser i ett minoritetspolitiskt spel, och man glömmer lätt bort att ägna uppmärksamhet åt tanken vad som är bäst för dem själva. I stället för att diskutera integrationsspråket som en ödesfråga för Svenskfinland, kunde man således hellre diskutera på vilket sätt integrationsspråket (oavsett vilket eller vilka det är) kan bli en ödesfråga för de inflyttade individerna (Haapamäki & Bäckman 2020, 40)

I samma anda lyfter Palviainen & Sopanen (2017) i sin analys om tidningsartiklar fram problematiken kring att integration på svenska ses ur majoritetsbefolkningens perspektiv. De hänvisar till en tidningsintervju där en lokalpolitiker lyfter fram vikten av att barn med invandrarbakgrund integreras i den svenska skolan så att även finlandssvenska barn ska ta del av den mångkulturella verklighet vi har idag. I samma publikation lyfter författarna även fram en tidningsartikel där invandrarkoordinatorn i västra Nyland funderar om de som invandrarkoordinatorer har rätt att göra flyktingarna som kommer till Raseborg en minoritet i minoriteten. Har de rätt att välja svenskan för dem i en starkt finsk kontext där, enligt koordinatorerna, finskan är nödvändig för sysselsättningen.

Vidare frågar sig Böling i sin pro gradu i pedagogik hur elever med invandrarbakgrund har upplevt sin integrationsprocess i svenska. Eleverna poängterar att man borde prioritera finska framför svenskan. Böling (2003) ställde även en intressant fråga i sin undersökning och undrade om det är etiskt riktigt att integrera invandrarelever och deras familjer i Svenskfinland dvs. integrera dem i en av landets minoritetsgrupper. En minoritetsidentitet som finlandssvensk invandrare (en minoritet bland minoriteten) är inte en lätt identitet att representera och utveckla och kan även frånta invandraren chansen till jämlikhet gällande studier, arbete och utkomst (Böling 2003).

Forskningar kring språkval fokuserar ofta på varför svenskan valts som integrationsspråk, på intresse för svenska eller efterfrågan av svenska som integrationsspråk samt problematiserar svenskan. En aspekt som lyfts fram är den språkliga barriär svenskan kan resultera i och den subjektiva känslan av att vara begränsad (jmf. engelskans *language bordering*) på grund av svenskan.

4.3.2 Perspektiv på skola och utbildning

I denna sektion behandlar vi texter som berör språkinlärning både bland minderåriga och vuxna med invandrarbakgrund samt lärarnas mångkulturella kompetenser. Under denna rubrik har vi valt att lyfta fram texter från småbarnspedagogiken till fria bildningen och högre utbildning.

Vi börjar med den mest omfattande studien som berör såväl lärarnas som elevernas perspektiv på inkludering genom integrationsutbildning (Pöttsch 2020). Detta är den enda internationella kontrasterande studien där skribenten jämför integrationsutbildningar i Svenskfinland och i Kanada. Författaren presenterar inklusektionaliteter,

d.v.s. skärningspunkter mellan inkludering och exkludering, mellan tillhörande och andrafiering. Studien är baserad på ett omfattande material som samlades in genom flerfallstudiefältarbete i Finland och Kanada mellan 2015–2017 och består av djupgående enskilda och gruppbaseade intervjuer med migrantelever och personal samt perioder av deltagande observation. Pötzsch problematiserar olika aspekter av integrationsutbildningens inkluderande och exkluderande faktorer och lyfter fram t.ex. vikten av att lärarna kritiskt bör rikta strålkastaren mot sig själva och mot integrationsutbildningens strukturer. Genom att tillämpa antiförtryckande praktiker och perspektiv från kritiska vithetsstudier och kritiska migrationsstudier kan lärarna utmana strukturell rasism och arbeta för social jämlikhet. De handlingar som strävar till att inkludera kan lika gärna leda till exkludering om vi inte är kritiskt inställda (Pötzsch 2020).

4.3.2.1 Lärarnas perspektiv

Majoriteten av forskningarna som är relaterade till utbildning fokuserar på lärarnas perspektiv i en utbildningskontext. Den mest omfattande avhandlingen som kom med i kartläggningen är West (2016) där syftet är att studera den språkliga undervisningspraxisen i den finlandssvenska grundskolan i en mångkulturell kontext. I texten undersöker skribenten de verksamhetsbetingelser som sätter ramar för lärarens arbete i den aktuella kontexten. Materialet består av enkätsvar och intervjuer. Majoriteten av lärarna ville ha mera fortbildning kring undervisning av elever med invandrarbakgrund. Trots att lärarna bejakar sitt behov av fortbildning verkar det ändå som att lärarna lägger stort ansvar på eleverna; "Lärarna lyfter fram att mycket beror på eleven själv. Eleven kan ha egenskaper som hjälper eller försvårar språkinläringen men även elevens egen aktivitet och handlingar spelar en stor roll vid språkinläringen" (West 2016, 177).

Saatsi (2016) fokuserar i sin pro gradu-avhandling på svensklärarnas synvinkel i en kvalitativ studie i Nyland. Författaren lyfter fram att utbildningsarrangörernas tankar, idéer och kreativitet spelar en stor roll i hela integrationsverksamheten och kursplaneringen, eftersom arrangörerna står inför en utmanande situation i att hjälpa till med att integrera invandrare på svenska i en minoritetskontext. Saatsi lyfter fram att det fattas läromaterial för SFI (svenska för invandrare) för finländska förhållanden och att det inte heller finns någon pedagogisk utbildning som ger behörighet för att undervisa svenska som andraspråk i Finland. Saatsi presenterar konkreta förslag av lärarna, bland annat att samla en materialbank och läromedel som lämpar sig för finländska förhållanden.

Av intresse är att Saatsi jämför den svenska integrationsutbildningen i Nyland med den finska och konstatera att jämfört med finska sidan så finns det betydligt mera resurser än svenska och man försöker bilda inlärningsgrupperna så att studerandena skulle ha ungefär samma nivå. Denna problematik kring små grupper och stora nivåskillnader framkommer även i Kuitunens (2011) pro gradu-avhandling kring invandrades erfarenheter av integrationsutbildningen i Raseborg. Speciellt de som hade gått den svenska

integrationsutbildningen upplevde att de stora nivåskillnaderna som problematiska. Denna utmaning lyftes inte fram av dem som gick den finska utbildningen.

I likhet med Saatsi ser även Hägglund (2018) ur lärarperspektiv på läromedel och konstaterar att utbudet är bristfälligt. Genom att intervjua lärare i svenska som andraspråk, speciallärare och modersmållärare konstaterar hon att denna utmaning finns i hela Svenskfinland. Som rubriken insinuerar får läraren vara innovativ och själv hitta lösningar. Hägglund presenterar både strukturella och materiella utmaningar och konstaterar att det är utmanande att anpassa läromedel efter en heterogen grupp. Dessutom finns det oklarheter och olikheter inom skolorna hur svenska som andraspråk- (S2) undervisningen skall organiseras. Utgående från intervjuerna går det att konstatera att de svenska skolorna skulle ha bättre förutsättningar att stödja elever om det fanns en lärarutbildning för S2-lärare och finländska läromedel i ämnet.

Frände (2019) undersöker i sin pro gradu- avhandling hur väl förberedda finlandssvenska lärare och skolor är för att arbeta med invandrarelever och så som Hägglund lyfter fram problemet med läromaterial. Enligt studien är det också fördelaktigt för elever med invandrarbakgrund att få undervisning i sitt eget modersmål – Frände motiverar detta med att det utgör en god grund för såväl övrigt lärande som integration.

Rönholm (2020) fortsätter i samma spår som Hägglund och Frände och konstaterar genom att intervjua speciallärare i högstadiet i huvudstadsregionen att strukturerna är utmanande och bristfälliga. Resurserna i skolorna varierar från kommun till kommun och skola till skola. Det fanns skolor där specialläraren jobbade ensam medan det i vissa skolor fanns flera speciallärare. I en av skolorna fanns inte alls tillgång till S2-lärare, medan de andra hade denna resurs, dock som en ambulerande tillgång. Speciallärarna var överens om att behovet av S2-resurs skulle vara större. Det tar tid att reda ut vilken kunskapsnivå en ny elev befinner sig på när hen börjar högstadiet. I diverse skolor hör det till speciallärarens arbete att vara med och utreda bakgrunden och kunskapsnivån hos en ny flerspråkig elev. Eftersom det för närvarande händer relativt sällan att det kommer nya flerspråkiga elever i de svenskspråkiga högstadierna, blir det ofta en omställning i lärarkåren och omfördelning av de resurser skolorna har att ta till.

Sahlberg-Sjöblom (2017) undersöker i sin pro gradu- avhandling lärarnas erfarenheter vad det innebär att undervisa i flerspråkiga och kulturellt heterogena lärmiljöer i Svenskfinland samt hurdana uttryck för interkulturell kompetens den förekommer bland dem. Författaren identifierar faktorer som hindrar eller stöder undervisning i sådana miljöer och erbjuder också ett långtidsperspektiv på problematiken genom sin egen erfarenhet av att ha undervisat i dryga tio år. Sahlberg-Sjöblom sammanfattar sin forskning med att kunskapen om aspekter som har betydelse för undervisningen i sådana kontexter har såväl breddats som fördjupats under tiden. Samtidigt tillägger hon att för interkulturell pedagogik att lyckas behövs utöver lärarnas egna erfarenhet och fortbildning även handledning för och samarbete mellan lärarna och mellan skolan och kommunen.

Liksom Sahlberg-Sjöblom granskar även Bui & Olesens (opublicerade; 2019) i sin pro gradu- avhandling ur en lite annan synvinkel lärarnas inställning till flerspråkighet.

Genom att intervjua såväl klasslärare som hemspråklärares kring åsikter om elevernas flerspråkighet i en österbottnisk kontext konstaterar de att samtliga lärare är positivt inställda till flerspråkighet och ser det som en styrka. Trots detta har lärarna inte alltid tillräckliga resurser. Samma problematik lyfts fram i Rönnholms (2020) avhandling, tyvärr ses de flerspråkiga eleverna som resurskrävande då strukturerna och resurserna inte är tillräckliga.

Sandvik (2016) fokuserar på finlandssvenska idrottslärares upplevelser av mångkulturella undervisningsgrupper. Samtliga lärare i studien hade positiv erfarenhet med att undervisa invandrabarn och ungdomar och att de nästan alltid lyckats lösa problem och konfliktsituationer. Typiska problem i idrottsundervisningen var aktivering av flickor då deras kulturella bakgrund kan förhindra dem från att aktivt delta i idrotten då pojkar eller män fanns i samma sal och tillgång till resurser som kan stöda undervisning i vissa grenar. Lärarna lyfte också fram att de anser idrott som ett bra verktyg för integration och att stort sett så var skillnader mellan barn med invandrabakgrund och "finländska" barn små.

Inom ramen för utbildningskontexten har vi i kartläggningen två vetenskapliga artiklar som berör lärarnas och rektorernas syn på det mångkulturella i skolan; Mansikka & Holm (2011) samt Björklund & Björkgren (2016). Mansikka & Holm konstaterar genom att intervjua 26 lärare i svenska skolor i Helsingforsregionen att det fanns en naivistisk inställning bland lärarna att pedagogiken (*educational practice*) inte behöver ändras då skolorna blir mera mångkulturella. Studien visar även att enbart genom att själv höra till en minoritet är lärarna inte kompetenta vad gäller mångkulturell utbildning (*multicultural education*), även om inställningen till mångkulturell utbildning var positiv. Mansikka & Holm uppmanar även fortsatt forskning att hålla strålkastarna på lärarnas självreflektion och medvetande om deras privilegierade situation som vita, medelklass samt tillhörelse till en gammal minoritet, även om denna diskussion kan vara svår. I denna artikel ser vi samma kritiska teoretisering och analys som i Pötzsch (2020) doktorsavhandling där strålkastaren och således kritiken riktas mot strukturerna och inte mot migranterna.

Björklund & Björkgren (2016) intervjuar sju rektorer i Närpes kring tankar om den mångkulturella skolmiljön. Studien visar att rektorerna har kunskap relaterad till traditioner, och känslor relaterade till festivaler. Samtidigt kunde det mångkulturella porträtteras som utmanande och vissa informanter förde fram att det är synd att alla elever inte är med i julfester eller simning p.g.a. religionen, att de blir utanför. Intressant nog lyfts det internationella samarbete inom Norden fram som positivt men samtidigt ser man inte de länder som redan finns representerade som en resurs (Bosnien, Vietnam). Diversiteten är erkänd och upplevs som naturlig men nämns inte som en resurs. Detta stöder enligt författarna inte en tvåvägsintegration men tolkas inte vara förvånande eftersom tvåvägsintegrationen (där migranternas kulturella mångfald ses som en resurs) inte lyfts fram tillräckligt i nationella styrdokument kring integration i skolan. Likt Mansikkas & Holms studie (2011) tyder det på att det kritiska mångkultu-

rella arbetet där migranternas mångfald aktivt och strategiskt lyfts fram som en resurs behöver stärkas.

I linje med Pöttsch (2020) problematiserar Mansikka & Holm (2011) lärarnas inställning till rasfrågan. I båda publikationerna väljer lärarna att inte se ras och hudfärg. Förmodligen gör lärarna detta för att inte särskilja eleverna på grund av etnicitet eller hudfärg. Lärarna påpekar att det inte spelar någon roll ifall eleven är "svart, gul eller vit" och tar därmed tolkningsföreträde på elevens upplevelser (Mansikka & Holm 2011, 140). Enligt Mansikka & Holm är det problematiskt att lärarna uppvisar en viss sorts färgblindhet och inte är sensitiva och medvetna om den strukturella rasismen som finns mot färgade personer. Studien lyfter fram att lärarna upplevde icke-diskriminerande arbete som att inte beakta skillnaderna. Vidare är det problematiskt att lärarna inte reagerar mot den bakgrund att många lärare såg rasism och rasistiska fördomar i skolan (Mansikka & Holm 2011). Både Pöttsch och Mansikka & Holm problematiserar lärarnas färgblindhet och oförmåga att närma sig den strukturella rasismen. Detta leder till att bördan faller på eleven att bemöta dessa orättvisor och navigera i dem utan stöd av lärarna eller den trygghet skolan som institution ger.

4.3.2.2 Elevernas och studerandenas perspektiv

Böling (2003), Nylund, Segervall och Store (2017), Staffans (2018), Högström & Lindroos (2020), Hummelstedt (2010), Nordmand (2019) och Kuitunen (2011) analyserar invandrarelevernas och studerandenas erfarenheter av skolan och integrationsutbildningarna. Nylund, Segervall och Store granskar fyra unga asylsökandes erfarenheter av utbildningen på Folkhälsan Utbildning i Norrvalla. Osäkerheten relaterad till asylprocessen gör det utmanande att satsa på studierna i svenska. Trots detta ger utbildningskontexten en meningsfull sysselsättning i väntan på asyl, informanterna känner sig som en del av ett sammanhang i skolan. Skolan stöder dygnsrytmen och ger viss stabilitet i en annars oviss tillvaro. Denna avhandling beaktar även hälsoaspekterna av utbildningen, och för fram att skolan främjar välmående och hälsa genom att skapa rutiner. I två andra avhandlingar som båda lyfter fram unga invandrades röster, Svaetichin (2011) och Korkman (2004), framförs yrkesutbildningen och skolan som kontext väldigt viktig för identitetsskapandet, den språklig utvecklingen och det sociala nätverket.

Korkman (2004) granskar språkets roll i integrationsprocessen genom att intervjua 48 elever med invandrarbakgrund inom den svenska yrkesutbildningen i Svenskfinland. Utgående från elevernas erfarenheter poängterar Korkman den individuella integrationsprocessen och att alla lärt sig svenska i olika takt samt att det finns olikheter mellan etniska grupper i hur integrationsprocessen ser ut. Korkman lyfter även fram risken att den dubbla minoritetsstatusen blir en börda.

Böling granskar hur invandrareleverna har upplevt den finlandssvenska integrationen i en österbottnisk kontext. Enligt henne tolkades minoritetsidentiteten som

livet i Svenskfinland medför både som positivt och negativt. Positiva faktorer ansågs vara folkets mentalitet, språkrikedom och möjlighet till internationella kontakter inom Skandinavien. Som negativa aspekter nämndes rotlöshet samt språkliga, sociala och karriärmässiga begränsningar. Eleverna i Bölings undersökning hade även upplevt att man borde prioritera finska språket framom svenskan. Majoriteten av invandrareleverna som var nästan i vuxen ålder ansåg att även om det finns fördelar med att leva i den finlandssvenska kulturen, är det fel att integreras på svenska. Eleverna upplevde att de inte behärskar det språk, nämligen finskan, som enligt dem är nyckeln till de flesta utvecklingsmöjligheter och rörelsefriheten i Finland.

Staffans (2018) undersöker i sin kvantitativa analys hurdana faktorer som kan påverka skolprestationen för elever med (och utan) invandrarbakgrund i grundskolans övre årskurser. Analysens slutsatser var att socioekonomisk ställning är relaterad till skolprestationer både för elever med och utan invandrarbakgrund medan skolengagemang har samband med skolprestationer endast hos elever utan invandrarbakgrund. Högpresterande elever uppvisar starkare skolengagemang än lågpresterande elever, men invandrarbakgrund påverkar inte dessa skillnader.

Högström & Lindroos (2020) undersöker i sin pro gradu- avhandling det språkliga landskapet i en mångkulturell skola i Närpes och jämför det med elevernas uppfattningar om vilka språk det talas i skolan. Medan eleverna upplever att många olika språk pratas i skolan domineras det visuella språklandskapet starkt av svenskan och detta reflekteras inte särskilt mycket kring.

Nordman (2019) i sin observationsstudie utvärderar i första hand språk- och kulturmedveten undervisning och konstaterar att eleverna alltid hade möjlighet till att läsa, skriva och tala i undervisningen. Aktiviteter som förekom i klassen gav dock sällan möjlighet för elever att uttrycka sin identitet. Nordman skriver att "elever som är flerspråkiga eller flerkulturella behöver få bekräftelse på alla delar av identiteten för att kunna få en stark självkänsla" (Nordman 2019, 44).

Slutligen granskar Kuitunen (2011) elever i västra Nyland. I likhet med Söderman (1997) önskar integrationsutbildningens deltagare en starkare praktisk inriktning i språkundervisningen. I bägge avhandlingarna framkommer även elevernas frustration över att ha fått vänta länge på språkutbildning. Forskning kring integrationsutbildning på svenska i Finland är sällsynt, speciellt vad gäller inklusions/exklusionsaspekten (Pötzsch 2020) och speciellt ur ett akademiskt perspektiv. Vi vet således väldigt lite om vad både eleverna och lärarna anser om integrationsutbildningarna. Men eftersom den svenska integrationsutbildningen är stommen i den svenska mera officiella integrationsvägen finns det behov av mera forskning inom detta tema.

En studie som är värd att lyftas fram på grund av dess unika karaktär är Luomas (2015) pro gradu- avhandling kring finländska svensklärares uppfattningar om undervisning av högstadiel elever med invandrarbakgrund. I avhandlingen framkommer att den avgörande aspekten verkar vara elevernas finska kunskap. Om de kan bra finska uppmärksammas de inte speciellt i svenskundervisningen. Och de elever

med svag finska flyttas till specialundervisningen och svensklärarna stöder inte deras undervisning.

Det finns väldigt få studier som berör integration och inklusion inom högre utbildning. Cooper & Gustafsson (2019) i sitt examensarbete undersöker unga invandrades upplevelser av integration i svenska högsolor. Författarna lyfter fram studiernas positiva påverkan på studerandes vänskrets som i sin tur har positivt påverkat deras erfarenhet av integration; dock framkommer det från undersökningen att det är betydligt lättare att knyta kontakter med andra internationella studenter än med finlandssvenskar och att i vissa fall kände informanterna sig fortfarande (eller återigen) segregerade från den infödda befolkningen. Ett annat problem var att bristande kunskaper i svenska ledde till studerandes begränsade delaktighet inom högsolor. Dessutom påstod flera informanter att nivån av svenska i språkkurser för internationella studerande inte räckte till för att kunna delta i skolors aktiviteter.

En utredning som gjorts av Helsingfors universitet 2014 diskuterar frågan om breddad rekrytering och integrering av examensstudenter med utländsk bakgrund till den svenskspråkiga undervisningen vid Helsingfors universitet och till Svenska social- och kommunalhögskolan. Här identifieras bristen på svenska kurser med tillräckligt hög nivå för akademiska studier samt att även använda öppna universitetet som en väg in till examensstudier. Utredningen närmar sig frågan dels ur individens perspektiv men även ur ett strukturellt perspektiv genom att hänvisa till breddad rekrytering för att trygga en svenskspråkig akademisk återväxt och tillgodose samhällliga tjänster på svenska (von Etter 2014).

Detsamma gäller studier kring småbarnspedagogiken, vi har bara hittat en studie som gäller småbarnspedagogiken. Där granskas genom en kvalitativ studie barnträdgårdslärares föreställningar kring interkulturellt arbete på ett litet tvåspråkigt daghem i en liten tvåspråkig stad (Zhang-Lassfolk 2018). Vi hittade även få texter kring förskolan. Hummelstedt (2010) har i sin etnografiska studie fokus på hur flerspråkiga förskoleelever använder etnicitet som resurs i vardagsinteraktionen. Informanternas sätt att använda (sin och andras) etnicitet var väldigt olika, men de förstod redan i förskolemiljön vilka teman och situationer som är problematiska. Lärarnas uppgift är således att medvetet arbeta med (o)likhetsfrågor och etnicitet för att hitta balansen mellan uppmärksamma och andrifiera. Forsström och Långbacka (2017) analyserar i sitt examensarbete bemötandet vid förskolan och lyfter fram ömsesidig förståelse, tillräckligt med tid och samarbete med tolk för ett gott förskolesamarbete.

4.3.3 Perspektiv på sysselsättning

Sysselsättningen i Finland har i vår kartläggning diskuteras främst genom två olika perspektiv. Det första och mest återkommande perspektivet är den höga sysselsättningsgraden i Närpes. Arbetskraftsinvandringen och primärnäringen diskuteras i flera avhand-

lingar (Mattila & Björklund 2013; Björklund 2014; Klippfalk 2020). Det andra perspektivet gäller sysselsättning på svenska. Ofta hänför sig detta tema till Södra Finland och frågan om det är möjligt att sysselsätta sig på svenska i huvudstadsregionen. Huvudstadsregionen präglas av en stark finsk majoritet och en relativ stor (dryga 60 000 personer) men splittrad svensk minoritet. Till skillnad från den nyanlända minoriteten behärskar och använder den svenska minoriteten ofta aktivt det finska språket i vardagen och navigerar således både på finska och svenska i huvudstadsregionen. Till stor grad gäller samma problem vid sysselsättningsmöjligheter på en tvåspråkig ort även andra kommuner i Svenskfinland med en stark finsk majoritet. En aspekt relaterad till sysselsättning på svenska gäller också invandringen från Sverige då invandrare vanligtvis anser sig själva att vara i behov av integrationstjänster utan verkställer egna strategier att hitta sysselsättning.

4.3.3.1 Närpes-modellen

Som vi tidigare konstaterats presenteras ofta Närpes som ett modellexempel på god integration, så också vad gäller sysselsättningen. Att det finns arbetsplatser inom primärnäringssektorn presenteras som en av Närpes-modellens grundläggande faktorer samt rekryteringen från utlandet (Mattila och Björklund 2013), ett gott företagsklimat, starkt lokalt civilsamhälle och föreningsliv och låga krav på landsspecifika kunskaper för att man skall få tillträde till arbetsmarknaden (Saarela 2011).

Flera publikationer lyfter även fram arbetsgivarnas åsikter. En aspekt som lyfts fram av arbetsgivarna i Närpes är att de rekryterat invandrare och utländsk arbetskraft p.g.a. bristen på inhemsk arbetskraft (Mattila & Björklund 2013; Pöyhönen et al. 2013; Klippfalk 2020). En annan aspekt som lyfts fram i Närpesregionen är den positiva inställningen till utländsk arbetskraft dels på grund av regionens starka anknytningar till emigrationen som anses ha skapat en förståelse för migrationsfrågor och en hjälpsam attityd gentemot invandrare. Mattila och Björklund (2013) lyfter fram positiva aspekter kring sysselsättning inom Närpes och att "på ett litet familjeföretag försvinner inte den enskilda arbetstagaren i massan och kan vid behov lita till hjälp och stöd från både arbetskamrater och ledning" (Mattila & Björklund 2013, 114). Arbetsgivarna verkar göra även extrainsatser för att hitta till exempel bostäder (Mattila & Björklund 2013). Detta är intressant med tanke på andra studier kring diskriminering på arbetsmarknaden (dock utanför den finlandssvenska kontexten) på grund av utländsk namn.⁴ Ur Mattilas och Björklunds (2013) rapport framgår även att informanterna inte har upplevt diskriminering inom arbetslivet. Här blir det dock oklart hur invandrarna som intervjus har rekryterats eller hittats, är samplet valt via sk. *gate keepers* som kommunalt

⁴ För en mera detaljerad diskussion om diskriminering se t. ex. Ahmad, Akhlaq (2020). Ethnic discrimination against second-generation immigrants in hiring: empirical evidence from a correspondence test, *European Societies*. 22 (5) 659–681.

anställda eller arbetsgivare. Då kanske informanterna inte känner sig ha möjlighet att vara kritiska, utan positionerar sig mera som tacksamma.

Samtidigt ser vi ganska lite forskning kring strukturella utmaningar och problem kring sysselsättning. Ett undantag är Nylund (2014) som i sin pro gradu i juridik berör frågan om arbetsrelaterad människohandel och lyfter fram fall från svenska Österbotten (Nykarleby och Närpes). Rättsfallen berör såväl växthusarbete som monteringsarbeten och påvisar starka beroendeförhållanden dels på grund av släktband till dem som rekryterat offren till Finland. Denna problematik kring bristande etablering och inkludering i näringslivet är en aspekt som kunde lyftas fram i kommande forskning om integration i starkt svenska områden, som vi således kan kalla svensk integration.

Bäckman & Haapamäki (2018) lyfter i sin artikel fram att de flesta invandrarna de intervjuade var relativt nöjda med sitt jobb i Närpes, men samtidigt lyfte vissa fram hur det bland informanter med högre utbildning kan skönjas en frustration över utmaningarna att hitta arbete som motsvarar deras kvalifikationer. Haapamäki & Bäckman (2020) lyfter fram att många inte talar svenska på jobbet och att arbetet är ensamt och man saknar sociala kontakter. Skribenterna frågar sig om vi kan anta att sysselsättning är lika med god integration och problematiserar Närpes-modellen där hög sysselsättningsgrad ofta likställs med god integration. Mattila och Björklund (2013) problematiserar även i viss mån olika aspekter av arbetskraftsinvandringen, t.ex. genom att lyfta fram den låga fackliga organiseringsgraden samt utmaningarna med tidsbundna uppehållstillstånd.

Även Klippfalks (2020) relativt nyutkomna pro gradu-avhandling lyfter fram arbetskraftsinvandringen i Närpes och betonar push och pull-faktorer. I det forna hemlandet fanns det faktorer som motiverade en flytt (t.ex. arbetslöshet) medan det i det nya hemlandet finns dragfaktorer (t.ex. arbete). Vissa studier kring arbetskraftsinvandringen blir dock lätt deskriptiva och okritiska, till exempel frågan om lågavlönade yrken och att jobba med det som inte den inhemska arbetskraften vill jobba kunde gärna problematiseras mera. Flera av informanterna uppger även att de gärna skulle jobba med något annat och att de skolat om sig. Detta tyder på ett vagt missnöje och för oss tillbaka till det Bäckman & Haapamäki efterlyser; systematiska studier över hur invandrarna själv upplever sin integration, om den är lyckad eller inte. Mattila och Björklund (2013) lyfter även fram utmaningarna inom sysselsättningsformerna i Närpes, men kring detta kunde det gärna finnas mera forskning i framtiden. Frågor kring beroendeförhållandet mellan migranterna och arbetsgivarna, språkinläringen bland arbetskraftsinvandrarerna och känslan av delaktighet verkar inte vara helt oproblematiska enligt t.ex. Haapamäki och Bäckman (2020).

4.3.3.2 Sysselsättningsmöjligheter på svenska

Som framkom redan under kapitlet kring språkvalet lyfts sysselsättningsmöjligheterna på enbart svenska fram som problematiska i flera publikationer (Pöyhönen et al. 2013; Helander et al. 2015; Sundbäck 2017; Westerlund 2020). Mattson påpekar att arbetskrafts-

utbildningarna i framtiden borde vara tvåspråkiga i Raseborgsområdet för att stödja sysselsättningsmöjligheterna i regionen (Pöyhönen et al. 2013). Invandrarna bland informanter i Södermans och Kuittunens avhandlingar drar samma slutsats och vidare beskriver för- och nackdelar med att kunna respektive språk. Enligt Söderman anses arbetslöshet och svaga språkkunskaper vara faktorer som bromsar integrationen och kan leda till separering från majoritetskulturen (Söderman 1997).

Westerlund rekommenderar att man stöder möjligheter till flerspråkig integration (att lära sig både finska och svenska) pga. Nylands arbetsmarknad. Samtidigt presenterar Sundbäck (2017) en mindre kartläggning av svenska och engelska arbetsplatser i tvåspråkiga kommuner för att få en bättre inblick i sysselsättningssituationen på svenska/engelska. På enkäten svarade 77 arbetsgivare och 3/4 såg ett mervärde i att anställa personer med utländsk bakgrund och främja en kulturell mångfald på arbetsplatsen och att det utvecklar organisationen. 73 % av respondenterna uttryckte separat att det går att jobba utan finska hos dem (Sundbäck 2017).

En särskild kategori av invandrare är invandrare från Sverige. En utmaning vid kvantitativa forskningar är att denna grupp lätt blir osynlig i studier som kategoriserar invandrare som personer med annat modersmål än finska eller svenska. Här är kategoriseringen personer med utländsk bakgrund mera passande. Östen Wahlbeck och Sabina Fortelius har behandlat detta ämne inom sitt projekt *Svenska invandrare i Finland – etniska relationer i mötet mellan svenskt och finskt 2011–2012* (Fortelius 2014; Wahlbeck 2011, 2013, 2015a, 2015b & 2019; Wahlbeck & Fortelius 2019; se också Kepsu 2020). En av slutsatserna var att trots att man som nyinflyttad kan svenska så utan goda kunskaper i finska och/eller (beroende på ens situation) sociala nätverk har man tillgång till en begränsad skala jobb. För att undvika kvalifikationsförlust använder sig invandrare från Sverige av strategier typiska för andra kategorier av invandrare vilket leder till att man omdefinierar sitt eget kulturella kapital och skapar nytt social kapital (t.ex. genom att knyta kontakter med nätverk med finlandssvenskar eller lära sig finska). Många invandrare från Sverige använder sin etno-kulturella bakgrund och kopplingar till hemlandet i sitt arbete snarare än att lita på den finlandssvenska arbetsmarknaden (Wahlbeck & Fortelius 2019).

4.3.4 Institutionellt perspektiv

Flera publikationer, speciellt rapporter och kartläggningar tar upp frågan om hur den svenska integrationsvägen är organiserad i olika regioner. Helander et al. (2015) är den mest heltäckande redogörelsen över hur svenska integrationstjänster är strukturerade och förde diskussionen kring svenska integrationsvägar ett stort steg framåt. Många publikationer påpekar vikten av samarbete för att främja svensk integration, både över kommungränser men även sektorgränser - speciellt kommunen och tredje sektorn (Pöyhönen et al. 2013; Helander et al. 2015; Sundbäck 2017, Westerlund 2020).

Ett tema som lyfts upp ur ett strukturellt och institutionellt perspektiv är efterfrågan på svenska integrationsstjänster och deras utbud i södra Finland. Detta gäller i första hand en svensk integrationsutbildning som fungerar som en dörr till det svenska språket och den finlandssvenska kontexten. I många publikationer lyfter skribenterna även fram myndigheternas negativa inställning till svensk integration i södra Finland (Pöyhönen et al. 2013; Helander 2015 et al.; Sundbäck 2017). Teman som ofta lyfts fram vid sidan av oron över sysselsättningsmöjligheter på svenska är bland annat att målgruppen för svenska integrationstjänster är liten. Vissa undersökningar (Magma & Helsinki Times 2009 & 2019) pekar på att efterfrågan på svenska integrationstjänster (dvs. inte enbart en hel integrationsutbildning utan t.ex. möjligheter till studier i svenska som en del av integrationsplanen) hos invandrarna är relativt hög. Utgående från detta kan vi konstatera att det krävs en mera systematisk kartläggning över de nyanländas intresse för svenska tjänster.

Grüne påpekar i rapporten över Delaktig i Finland hur målgruppen var okänd för myndigheterna och hur det svenska integrationsarbetet var oorganiserat. Denna problematik svarade projektet på då en invandrarkoordinator tillsattes med uppgift att föra fram behoven och koordinera samarbetet inom det svenska integrationsfältet. Även Helander tar upp frågan kring målgruppens storlek och gör en estimering över hur många som kunde ha intresse för det svenska språket i tvåspråkiga kommuner. Westerlund bland andra lyfter fram frågan om kostnadseffektivitet kring svenska integrationsvägar, då målgruppen är så liten (Pöyhönen et al. 2013; Helander et al. 2015; Sundbäck 2017; Westerlund 2020). Saatsi (2016) lyfter i sin pro gradu avhandling som i första hand berör svenskaläroarnas erfarenhet av undervisningen även fram strukturella utmaningar som faktumet att man inte beviljas finansiellt stöd om man redan integrerats på finska och faktumet att integrationsärenden sköts på statlig nivå med bristande förståelse för tvåspråkighet.

En annan fråga ur ett institutionellt perspektiv, som är relaterad till tidigare temat målgruppen är information och informationsmaterial om den svenska integrationsvägen. Hur ska den som flyttar till Finland veta att det är möjligt på vissa områden att välja den svenska integrationsvägen? Denna fråga hänför sig även till södra Finland och problematiserar bristen på information eller samkoordinering av information och informationsspridning (Pöyhönen et al. 2013; Helander et al. 2015; Teikari 2015; Sundbäck 2017; Thors 2018; Westerlund 2020).

Under rubriken institutionellt perspektiv är det även värt att lyfta fram Linda Bäckmans (2017) rapport över integrationsprojekt i Svenskfinland. Bäckman problematiserar hur splittrade och korta projektverksamheterna är, vilket i sin tur leder till korta insatser i integrationsarbetet, personalbyten och kortsiktiga strukturer. Denna projektifiering av integrationsarbetet kan ses vara ett hot mot långsiktiga strukturella förändringar och insinuerar även att integration och etablering som institutionella teman inte är långsiktiga fenomen som kräver långtida insatser med permanenta resurser.

Vi hittade relativt få studier kring möten mellan institutionerna och individen, förutom de inom en skol/utbildningskontext. De flesta studier ur det institutionella perspektivet analyserar strukturer och tjänster, medan få texter tar fasta på själva

mötet mellan individen och institutionen. Vi har således lite forskning som fokuserar specifikt på upplevelser från det institutionella mötet både ur användarens och myndighetsrepresentantens perspektiv. Här kan dock nämnas ett examensarbete som ser på mötet mellan mödra- och barnrådgivningen och familjerna. Genom att intervjua hälsovårdare i svenska Österbotten om möten med familjer med annan kultur och annat språk konstaterar skribenterna att språkbarriären är det största hindret i mötet (Nyman et al. 2015).

4.3.5 Identitetskonstruktion och individuella perspektiv på inklusion

Några av forskningarna i kartläggningen lyfter fram frågan kring identitetskonstruktion och språklig identitet som minoritet i minoritet (Svaetichin 2011; Moilanen 2014; Ekberg & Östman 2017a; Bäckman & Haapamäki 2019; Broo 2020). Svaetichin (2011) diskuterar tillhörighet och positionering i samhället hos unga personer och hur en tredje identitet skapas mellan det gamla och det nya hemlandet. Hon lyfter även fram skolan som starkt identitetsbildande och den starkaste finlandssvenska kontexten för dessa elever som är i yrkesutbildningen. Hennes studie påvisar också att alla som intervjuades såg flerspråkighet som positivt och en styrka i att kunna navigera mellan många språk. Förutom hemspråk navigerar de intervjuade flytande mellan finsk- och svenskspråkiga kontexter i huvudstadsregionen och den språkliga mångfalden blir en klar del av deras identitet.

Broo's (2020) examensarbete granskar unga kvinnors upplevelser av att bo i två kulturer och analyserar faktorer som påverkar invandrarnas identitetsutveckling. Undersökningen visar att unga kvinnor med invandrarbakgrund påverkas mycket av sin egen familjs och den egna etniska gruppens värderingar. Det framkommer dock inte hur många av informanter som hade svenska som integrationsspråk, även om åtminstone några av informanterna nämner inläring av det svenska språket, inte heller diskuterades erfarenheter av att kunna ortens minoritetsspråk.

Frågan om tillhörighet, delaktighet och inkludering är väldigt central inom den internationella migrationsforskningen, och har under de senaste åren även i forskning om Närpes- modellen lyfts fram då man konstaterat att befolkningen mest har kontakt med sin egen grupp och väldigt få kontakter och vänner bland majoritetsbefolkningen (Mattila & Björklund 2013; Bäckman & Haapamäki 2018). Mattila och Björklund lyfter fram att den strukturella delen av integrationen är fungerande i Närpes (sysselsättning, bostäder, utbildning, daghem och skola), medan vi samtidigt vet väldigt lite om hur individer upplever frågor som tillhörighet, delaktighet och inkludering. Flera av de som blivit intervjuade i Mattilas och Björklunds rapport lyfter ändå fram att det finns spänningar mellan de olika etniska grupperna och att det uppstått bråk både i skolorna och på arbetsplatserna. Bäckman och Haapamäki (2018) efterfrågar därför systematisk forskning kring hur invandrarna själva i Närpes upplevt sin integrationsprocess och

sin identitetskonstruktion. Här är det även viktigt att i fortsatt forskning skapa en förtroendeingivande kontext och ett förtroligt band så att informanterna verkligen vågar svara kritiskt, öppet och ifrågasättande. Risken finns att man upplever sig vara i tacksamhetsskuld till det nya samhället och därför inte vill kritisera det.

Ekberg och Östman (2017) berör ett unikt tema genom att närma sig identitetskonstruktion bland första- och andragenerationens bosnier i Österbotten genom flera olika vetenskapliga publikationer. Genom dessa bidrar skribenterna starkt till en ökad förståelse för hur identiteter skapas och omskapas i det nya hemlandet. Dessa typer av studier kunde gärna utvidgas till övriga Svenskfinland. Genom intervjuer och fokusgruppsdiskussioner lyfter Ekberg och Östman fram en tredje form av positionering:

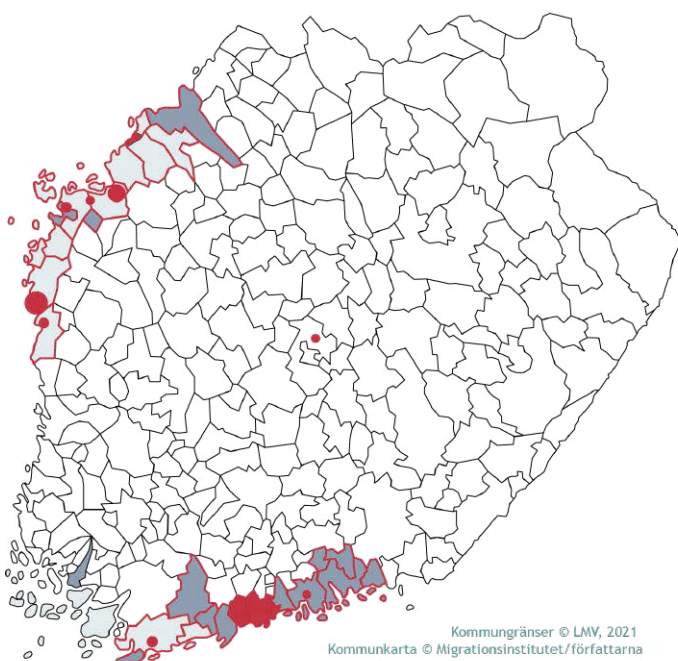
”gemensamt för våra informanter oavsett ålder är en reflekterande, ”ambivalent” hållning till såväl den egna etniska gruppen som till den traditionella lokalbefolkningen. I dialog och diskussioner ger de uttryck för både närhet och distans till båda grupperna. Snarare än att markera att de entydigt hör till någon av grupperna placerar de sig i en tredje position, där de omväxlande tar den ena eller andra gruppens perspektiv. Just bytet av perspektiv – som verbalt kan ta sig uttryck i deiktiska växlingar – ser vi som karakteristiskt för denna tredje position.” (Ekberg & Östman 2017, 89)

Här ser vi hur Ekberg och Östman poängterar just denna flexibla navigering mellan olika identiteter som gör att det är möjligt att positionera sig olika i relation till olika grupper. I likhet med Ekberg och Östman (2017) talar även Svaetichin (2011) om en tredje identitet då unga konstruerar sin identitet i det nya hemlandet. Någonstans mellan det nya och det gamla hemlandet skapas denna tredje identitet.

Till vår kännedom är den enda publikation som lägger huvudfokus på medborgarskap ur en subjektiv synvinkel Iskalas (2012) pro gradu- avhandling. Iskala intervjuar inflyttade svenskar bosatta i Helsingforsregionen om både institutionella och emotionella aspekter av medborgarskap. Författaren lyfter fram känslan av mellanposition som rotade utlänningar vilket leder till svårigheter att identifiera sig med det finländska kollektivet. En annan tematik som vi enbart hittade en publikation kring var familjen och hur familjen navigerar och omkonstruerar sin familjeidentitet i det nya hemlandet (Liljeström, 2019).

4.4 Var?

I enlighet med vårt antagande om svenska integrations regionala särdragen har vi också identifierat två områden där forskning koncentrerats: Nyland och Österbotten. På kartan nedan visas forskningsområdena placerade i den finlandssvenska geografiska kontexten:

Område	Antal texter (n=120)
Hela Svenskfinland/ospecificerat	totalt: 48
Österbotten	totalt: 47
Österbotten/ospecificerat	16
Jakobstadsregionen	4
Kristinestad	2
Närpes	15
Oravais	7
Vasa	2
Södra Finland	totalt: 24
Huvudstadsregionen	19
Västra Nyland	2
Borgå	1
Nyland/ospecificerat	2
Annat	totalt: 1

Tvåspråkiga kommuner, finsk majoritet ■
 Tvåspråkiga kommuner, svensk majoritet ■
 Forskningsområde ■

Bild 3. Forskningsområden i den finlandssvenska geografiska kontexten. (Källa: Lantmäteriverket).

Vi kan konstatera att forskningsområden präglas av starka osymmetrier med koncentrationer i Österbotten och huvudstadsregionen medan Åbo, Åboland och östra och sydvästra Nyland förblir utanför forsknings fokuset. Forskning i svensk integration i Nyland koncentreras till huvudstadsregionen och komplementeras med flera enstaka forskningsmiljöer (skolor m.fl.) som oftast förblir anonyma för att säkerställa informanternas anonymitet. Ett antal texter berör även västra Nyland, närmare sagt Raseborgs kommun. I huvudstadsregionen handlar forskningen ofta om att kämpa för att välja svenska, hur hitta svenska rum eller tjänster samt hur navigera mellan svenska och finska. En fråga som ofta tangeras är begränsade sysselsättningsmöjligheter på svenska i huvudstadsregionen. Ett annat tema som berörs är invandringen från Sverige; efter Åland är huvudstadsregionen en populär destination. I studier som gäller huvudstadsregionen ser vi en stark tematisk betoning på skol- och utbildningsfrågor. En orsak till detta kan vara att skolor och utbildningsinstanser är bland de enda starka svenska rummen i regionen där informanter kan hittas.

I offentliga debatter presenteras svensk integration i Österbotten ofta som lyckad. Den så kallade Närpesmodellen har fått beröm i hela landet. Även idag används Närpes-fallet ofta som synonym till integration på svenska i Österbotten, trots att det finns många andra kommuner där integrationsarbete gjorts i många år, t.ex. Jakob-

stadsregionen och Oravais. Fallet Närpes har lockat ett antal forskare på alla nivåer, från pro gradu avhandlingar till fleråriga akademiska projekt. Forskningstexter som berör Närpes utgår från att modellen är i stort sett lyckad och strukturerna problematiseras väldigt lite. Vidare diskuteras sällan invandrarnas välmående och upplevelser av de sociala aspekterna av integrationen i det nya samhället inom olika kontexter och i olika skeden av integrationscykeln. Vid sidan av Närpes goda rykte kan en annan orsak varför forskare - särskilt studerande - tar sig till Närpes vara kommunens storlek och faktum att man får relativt lätt tag på informanter, både bland invandrare och från andra aktiva parter (kommunen, arbetsgivare, m.fl.).

Andra delar av Österbotten som diskuteras i texter är områden kring mottagningscentraler för flyktingar och/eller asylsökande, dvs. områden där den infödda befolkningen (ofta svensktalande) bemöter större mängder invandrare, asylsökande och kvotflyktingar. Dessa texter lyfter ofta upp problem kring valet av språkutbildning som utgör en del av integrationsfrämjande eller problem kring stödverksamheten. Ytterligare teman som framkommer i forskningen är samspelet mellan den infödda befolkningen och de nyanlända, ackulturation och välmående av kvotflyktingar och asylsökande.

Vi hittade däremot relativt få texter från andra delar av Österbotten. Från Jakobstadsregionen hittade vi fyra texter. Vad texterna har gemensamt är att alla har en direkt koppling till stadens integrationsenhet. Den första texten är integrationsenhetens utredning över flyktingrörelsen till och från Jakobstadsregionen (Fraktman 2019), den andra är Winbergs pro gradu -avhandling (2017) där hon utvärderar tjänster för invandrare i Jakobstad (arbetet har beställts av stadens integrationsenhet). Den tredje och fjärde berör Saksela-Bergholms utredning om behovet av invandrarråd och samarbete tvärs sektorer. Utredningen beställdes av integrationsenhet och finansierades av Jakobstadsregionens Utvecklingsbolag Concordia. Detta tyder på kommunens aktiva användning av tillämpad forskning och fungerande samarbete med forskare.

Material som berör Vasa består av två texter; den första behandlar invandrarnas språkfärdigheter i svenska (Koskela 2009) och den andra invandrarnas ställning till kommunens tvåspråkighet (Savela 2007). Så som i västra Nyland var invandrarna medvetna om värdet och betydelsen av att kunna både finska och svenska men i kontrast till västra Nyland upplevde de att det inte är uteslutet att lära sig landets båda språk. Man borde dock understryka studiernas skilda kontexter och delvis olika målgrupper.

Intressant nog hittade vi en uteliggare - en text från (enspråkig finsk) Jyväskylä som handlar om unga invandrades attityder till undervisning i svenska. Denna text, fastän den inte handlar om integration i sig, handlar om ett område som hittills inte fått tillräcklig akademisk uppmärksamhet: attityder till svenska språket hos den finskspråkiga befolkningen, både infödda finländare och invandrare som har integrerats på finska (Liiti och Saarinen 2017). Det mest intressanta är att deras forskning är placerad utanför Svenskfinland och presenterar därför en ny dimension av svensk integration.

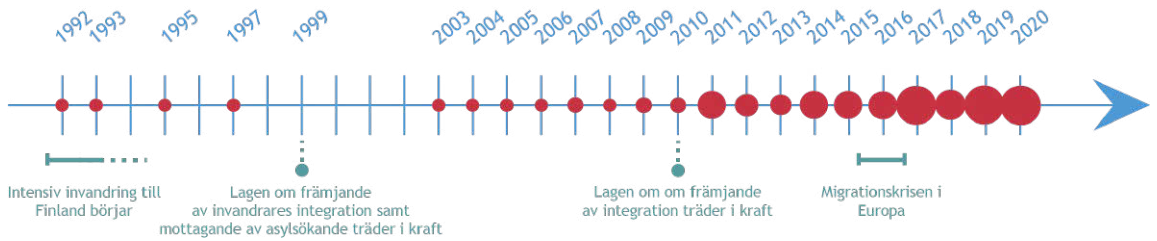
Vissa texter hänvisar av etiska skäl till namnet på landskapet i fråga när de beskriver geografiska området där forskningen tog plats. Detta gäller framför allt de arbeten

där författarna utfört forskning i skolor (West 2016; Zhang-Lassfolk 2018; Bui & Olesen 2019). Vissa texter behandlar svensk integration på nationell nivå, bl.a. kartläggningar och rapporter från landsomfattande projekt, dvs. projekt som behandlar integration i Finland i allmänhet och inom vilka man identifierar och behandlar svensk integration som ett speciellt fall av integration (Creutz & Helander 2012; Helander et al. 2015; Bäckman 2017; Sundbäck 2017). Till texter som behandlar svensk integration på den nationella nivån hör också analyser av mediediskussioner kring svensk integration (Palviainen & Sopanen 2017; Rimpiläinen 2017).

Vi har även identifierat texter som berör integration i Svenskfinland ur ett bredare internationellt perspektiv. Carlsson (2017) skriver om Finlands tvåspråkighet ur ett minoritetssforskningsperspektiv och diskuterar kring nationalstatens narrativ och en inbillad nationell identitet. Till skillnad från många andra officiellt flerspråkiga länder är finlandssvenskars situation specifik: officiellt tvåspråkiga områden är geografiskt utspridda (i kontrast till länder där nationella minoriteter koncentreras till vissa områden med varierande grad av autonomi), det svenska Finland är inget enhetligt autonomt område. Detta gör det även omöjligt att (förutom Åland) stifta egna lagar eller ha egna juridiska praxis vad gäller språkval. Carlsson lyfter också fram problematiken kring att bli en minoritet i en minoritet och kanske omedvetet och mot sin vilja bli en förespråkare och beskyddare av det svenska språket. Också Pöttsch (2020) presenterar en viss internationell jämförelse genom att sätta den svenska integrationsutbildningen i Helsingfors i kontrast till en integrationsutbildning i Kanada, dock jämför han inte utbildningar genom minoritetsperspektiv. Vi kan konstatera att jämförande forskning på en internationell nivå kring invandrarintegration i länder med en etablerad minoritet fortfarande fattas.

4.5 När?

De forskningstexter vi har identifierat spänner sig över en tidsperiod på nästan 30 år, från 1992 fram till 2020. De röda märkena på tidsaxeln på bilden nedan skildrar antalet publikationer som publicerades respektive år. För att förklara hur intresset för forskning kring svensk integration ökade under vissa tidsperioder har vi skrivit ut större händelser på integrationsfältet i Finland.

År	1992	1993	1995	1997	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Antal texter (n=120)	1	1	1	1	1	1	1	1	3	1	2
År	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	3	9	6	5	8	9	8	16	10	16	16

Bild 4. Tidsaxeln över svensk integration.

Den äldsta texten vi hittade, Östen Wahlbecks pro-gradu avhandling, kom ut år 1992 och berör processen av flyktingmottagande ur både finländarnas och flyktingarnas perspektiv (Wahlbeck 1992). Detta korrelerar med perioden av intensiv invandring till Finland under de första åren under 1990-talet. I vår analys dominerar integration av flyktingar som tema hela 1990-talet, delvis eftersom integrationen av kvotflyktingar var den mest koordinerade formen av mottagande bland alla invandrargrupper. Andra typer av invandring hade då inte fått samma uppmärksamhet. Finlandssvenska Österbotten har ända från början av Finlands flyktingmottagning varit ett område där flyktingförläggningar etablerades.

Södermans pro gradu -avhandling från år 1997 behandlar som första forskning praktiska samt etiska frågor gällande invandrarnas (i detta fall asylsökande och flyktingar) språkval på en tvåspråkig ort. I texten jämförs invandrarnas upplevelser av och attityder till respektive inhemska språk. Intressant nog fortsätter denna debatt även fram till idag.

En helhetssyn på Finlands invandrarpolitik började ta form mot slutet av 1990-talet och materialiserades år 1999 då den första Lagen om främjande av invandrares integration samt mottagande av asylsökande trädde i kraft⁵. Det politiska fokuset var då mest på flyktingpolitiken.

Efter millennieskiftet märkte vi att spektrumet av forskningsteman samt disciplinperspektivet har blivit betydligt bredare och inkluderade till exempel inlärning av det svenska språket, upplevelser av ut/invandring eller även attityder hos den infödda befolkningen mot invandrare. Nya grupper av invandrare med varierande bakgrunder och orsaker till utvandring anlände till Finland i all större utsträckning, särskilt till stora städer. Det politiska fokuset inom integrationen började gradvis flyttats till eko-

⁵ <https://kotouttaminen.fi/sv/mot-dagens-lag-om-framjande-av-integration>

nomiska aspekter av invandring och även i integrationsåtgärder betonade man starkt sysselsättning. Inom Lagen om främjande av integration (2010) definierades vilka invandrargrupper som omfattas av lagen samt åtgärderna som skulle stödja integration av invandrare. Åtgärderna inkluderade rätten till integrationsutbildningar i antingen finska eller svenska och individuella integrationsplaner för invandrare.

Under denna tid skrevs dock sällan om *svensk integration* eller *integration på svenska* som en särskild typ av integration i Finland vis-à-vis integration på finska. Detta ändrades kring år 2010. År 2011 kom en av de mest inflytelserika och oftast citerade arbeten ut, nämligen rapporten *Via svenska* där författarna samlade och analyserade erfarenheter hos personer som integrerats på svenska. I rapporten behandlas svensk integration inte som enbart språkinläring utan som en process av etablering i vissa delar av det lokala samt hela finska samhället. Publikationen lägger fram den svenska integrationens mångfacetterade slag, invandrarnas heterogenitet vad gäller bakgrund och motiv till att flytta till Finland samt utmaningar med att leva på svenska i det tvåspråkiga samhället.

Under 2010-talet problematiserade forskare bl.a. etiska och praktiska aspekter av språkvalet och utmaningar kopplade till att lära sig landets minoritetsspråk. Detta gällde även i de svenska områden och inte enbart i den lokala kontexten utan också i nationella eller internationella kontexter. Det framkommer teman som även idag diskuteras i samband med svensk integration, såsom språklig isolering (*bordered by language*), tillgång till information om svensk integration och attityder hos den finska befolkningen och dess institutioner.

Gällande synlighet och utveckling av svensk integration nämner vi det nationella utvecklingsprojektet *Delaktig i Finland* (DiF) som pågick 2010–2013 med syfte att skapa förutsättningar och utveckla nya modeller för invandrarintegration. Inom projektet grundades bland annat den första svenska integrationsutbildningen i Helsingfors, som väckte stor medial uppmärksamhet och politiskt intresse. Svensk integration på tvåspråkiga orter behandlades antingen som en nästan exotisk företeelse, en integrationsstrategi som beträffar bara en liten del invandrare, eller en grund för politisk agering för utveckling av tjänster på svenska (inte enbart) för invandrare.

Medan denna debatt pågick i södra Finland kom en omfattande forskningsrapport ut år 2013. Rapporten presenterade, diskuterade och problematiserade den så kallade Närpes-modellen. Rapporten är övervägande positiv med ganska få kritiska röster. Rapporten är skriven på finska fastän Närpes då var den sista enspråkiga svenskspråkiga kommunen på Finlands fastland, i kontrast till mediedebatten om svensk integration i södra Finland som styrdes av svenska media. Detta har möjligtvis bidragit till att Närpes-modellen blev till synonym till svensk integration utanför den svenska kontexten och att svensk integration möjligtvis anses som oproblematiserad i nationella eller finska integrationsarenor.

År 2015 utgavs rapporten *Kan vi stå till tjänst* som beställdes av Svenska kulturfonden. I rapporten analyseras strukturer och institutioner i finlandssvenska kommuner

och deras beredskap att betjäna och integrera nyanlända på svenska. I samband med denna utredning och med DiF-projektet startade ett samkoordinerande projekt vid Kommunförbundet året efter (2016). Projektets syfte var att skapa samarbetsstrukturer för svensk integration på regionala och kommunala nivåer. Projektets slutrapport tillsammans med Helanders kartläggning framför en helhetssyn på svensk integration utifrån Finlands (statens, kommunernas, tjänstemäns) perspektiv och hör till de mest citerade verken inom ämnet.

Den så kallade flyktingkrisen år 2015–2016 ledde till att många orter i Svenskfinland tog emot en relativt stor grupp invandrare inom en kort tid. Flyktingrörelsens utsträckning ledde till att vissa kommuner för första gången stod för en ny uppgift - att ta emot och stödja asylsökande och samtidigt säkerställa goda relationer bland den infödda befolkningen. Som en konsekvens av detta märkte vi en ökning i antalet arbeten som behandlar asylsökandes upplevelser av migration samt bemötande från den infödda befolkningen (Matintupa & Eklund 2017; Nylund, Segervall & Store 2017; Grannas 2018). Dessutom märkte vi ett ökat intresse för beställda forskningar som hade i syfte att utvärdera tjänster eller projekt som stödde lokal integration (Saksela-Bergholm 2016; Bäckman 2017; Sundbäck 2017; Winberg 2017; Fraktman 2019).

Frågan När? har det forskats i Svenskfinland kan man också tolka som vilket skede av invandrarnas liv som har intresserat forskare. Handlar texterna om första/andra generations invandrare och vilken ålder (barn, unga, vuxna, äldre) är informanterna eller i hurdan kontext görs forskningen kontextmässigt med tanke på ålder? Vidare kan en tidsaspekt gälla före/efter uppehållstillstånd eller före/efter medborgarskap. Om vi ser på vår kartläggning berör de flesta forskningar första generationens invandrare och främst unga och vuxna. De flesta informanterna befinner sig i fasen efter uppehållstillstånd och vad gäller medborgarskap fanns det för lite information för att kunna avgöra, men vi kan anta att de flesta befinner sig mellan uppehållstillstånd och medborgarskap. En fråga är att problematisera är förstås också när man inte längre är invandrare, när tar invandrarrollen slut samt hur begreppet *integration* betraktas i den vidare samhällliga kontexten och hurudana integrationsåtgärder och under vilka faser av ens integrationsprocessen det finns (eller inte finns) till förfogande.

4.6 Vad har det inte forskats om?

I kartläggningen framkom även vissa luckor och tomma områden där vi ännu saknar forskning:

- Invandrarföreningars perspektiv saknas. I Svenskfinland har vi flera föreningar som samlar invandrare inom Svenskfinland (Svenska.fi, Ljusets kvinnor, IFISK, Svensk-ryska föreningen), men i forskningskartläggningen ser vi ingen som skulle ha fokus på föreningarna.

- Två målgrupper som även fattas i forskningsmaterialet är andra generationens invandrare samt äldre. Den äldre generationens invandrare nämns enbart i Mattila & Björklunds Närpes-rapport från 2013, men vi verkar till dags dato inte ha desto mera dokumenterad kunskap om hur det är att åldras eller komma som äldre migrant till Svenskfinland.
- Vi har inte heller identifierat forskning som berör relationer mellan olika etniska grupper.
- Frågor kring hälsa och välmående samt psykisk hälsa/ohälsa är inte heller teman som förekommer ofta i forskningskartläggningen. Teman kring hedersrelaterat våld, självbestämmandefrågor eller sexuella minoriteter träffade vi inte heller på i kartläggningen.
- Det vi inte hittat i vår kartläggning är studier som har ett långtidsperspektiv. Därför kan vi inte se trender och utvecklingar över lång tid.
- Vidare har vi ganska lite forskning med teoretiska utgångspunkter i en mera kritisk migrationsforskning eller kritisk vithetsforskning
- Uppföljande studier för invandrare i södra Finland fattas också, hur klarar man sig i arbetslivet, vad man jobbar med, osv. efter man valt svenska som första integrationsspråk.
- Ett annat tomrum är användningen av svenska i förhållande till andra språk (inkl. finska), hur och när använder man språket.
- En lucka i forskningen är även flerspråkig integration och finska och svenska som parallella integrationsspråk.
- Geografiska luckor vi har identifierat är forskning kring östra och sydvästra Nyland (Hangö), norra Österbotten, Åbo och Åboland (Pargas, Nagu).
- Problematiken vad gäller Närpes- modellen är kort sagt att vi behöver få en bredare, kompletterande bild av Närpes- modellen. I Närpes-modellen så som den till dags dato presenterats finns mycket bra, men det skulle behövs mera kritisk migrationsforskning kring maktförhållanden, delaktighet och invandrarnas aktörskap (*agency*) för att komplettera modellen.⁶
- I Österbotten skulle forskningen må bra av att lyfta blicken från Närpes och blicka vidare och bredare, t.ex mot Jakobstadsregionen, Kristinestad och Vasa- regionen och integrationen i dessa regioner.

⁶ För en diskussion kring termen *agency*: Belloni, Milena (2020). *Family project or individual choice? Exploring agency in young Eritreans' migration*, Journal of Ethnic and Migration Studies, 46 (2), 336–353.

- Ett tema som efterfrågas i kartläggningen är mera forskning kring ömsesidig integration, hur har det lokala samhället förändrats/hur har folk reagerat på invandrare (t.ex. i Närpes). Hur behöver samhället utvecklas för att bättre underlätta en tvåvägsintegration är ett tema som vi behöver mera information om.
- Vi vet heller inte mycket om högskoleutbildningen i kombination med svensk integration, hur erkänns examina, hur valideras tidigare kunskap, vilka stödformer fattas på högskolenivå.
- Ett problem som framkommer i kartläggningen är forskningens låga internationalisationsgrad. Ett internationellt perspektiv på svensk integration och jämförelse med andra länders integration och etablering samt invandring i länder med etablerade nationella minoriteter fattas. En orsak kan vara att enbart dryga 21% av alla texter är skrivna på engelska (n=20).
- Vi vet fortfarande lite om situationer när marknadens efterfrågan styr integration som t. ex. i jordbruksområden runt Närpes eller i samband med utbildningar skraddarsydda för invandrare i enlighet med den aktuella efterfrågan på arbetskraft. Invandrarnas perspektiv, erfarenheter samt långtidsaspekter på sådana åtgärder fattas.
- Vi kunde identifiera texter som hänvisas till oftare än andra men tyvärr var utvärdering av deras inverkan i integrationsdiskursen inte möjlig inom ramen av vår kartläggning. Liksom vissa invandrare och invandrargrupper är överrepresenterade i den samhälleliga debatten kring svensk integration finns det också en risk att de här texterna överskuggar vissa problem relaterade till svensk integration.

4.7 Pågående forskningsprojekt

I samband med luckorna i forskningen vill vi nämna de pågående forskningsprojekten som vi har identifierat under kartläggningsarbetets lopp. Fast denna lista inte är heltäckande verkar vissa forskningsprojekt beröra teman som vi i vår kartläggning efterfrågar (bl.a. frågor kring hälsa och välmående bland invandrare och den tredje sektorns roll). Vi har samlat ihop information om tre pågående doktorsavhandlingar, två projekt under *Migrationsinstitutet/Centret för Svenskfinland* och ett projekt som utförs under *Svenska litteratursällskapet*.

Magdalena Kosová (Åbo Akademi, Doktorandprogrammet i sociologi), 2016—. *Den svenska tredje sektorns roll i invandrarintegration*.

Marion Kwiatkowski (Helsingfors Universitet, Doktorandprogrammet i språkforskning), 2017—. *The use of quotatives in spoken Swedish among adolescent speakers with a migration background in rural Swedish-speaking regions in Finland.*

Nemanja Nenadović (Helsingfors Universitet, Doktorandprogrammet i språkforskning), 2018—. *Family Language Policy in Transnational and Immigrant Multilingual Families in the Swedish-speaking Areas of Finland.*

Migrationsinstitutet, Centret för Svenskfinland. Projektledare: Magnus Enlund; forskare: Maili Malin, 2020—2021. *Hälsa och välfärd bland invandrare i Svenskfinland.*

Migrationsinstitutet, Centret för Svenskfinland. Projektledare: Itä- Suomen yliopisto; forskare: Magnus Enlund, 2020—2023. *MATILDE — Migration Impact Assessment towards Integration and Local Development.*

Svenska litteratursällskapet i Finland. Projektledare: prof. Elina Oinas, 2020—2022. *Svenskfinlands nya konturer — identitet, disidentifikation och solidaritet i möten med intima 'andra'.*

5. Slutsatser

I denna kartläggning har vi försökt svara på vad det finns för forskning om integration i Svenskfinland och beskriva nuläget. Genom att samla relevant forskning runt integration och inklusion i Svenskfinland samt analysera de olika tematiska klustren strävar vi till att sammanställa forskningen i ett dokument, en forskningsöversikt. Vår förhoppning är att detta skall underlätta kommande forskning och förhoppningsvis även koordinering av kommande forskning. Vi beklagar eventuella forskningar som vi inte har hittat och därför blivit utanför denna översikt. Slutligen vill vi sammanfatta kartläggningen och samtidigt fundera ett steg framåt, hur gå vidare, vad behövs det mera forskning om.

Vi har valt att analysera materialet enligt de frågor som dök upp hos oss i planeeringskedet istället för att utgå från en teoretisk eller analytisk metod. Vi frågade oss varför har det forskats, hur har det forskats, vilka är de centrala teman som lyfts fram, vad har man forskat om och slutligen när och var har man forskat.

Många (n=20) av publikationerna är beställningsarbeten och en stor del av vårt material består även av pro gradu- avhandlingar (n=49). Vi ser att det finns väldigt lite vetenskaplig forskning på högre akademisk nivå och få referentgranskade arbeten. De flesta publikationerna vi hittat använder sig av kvalitativa metoder och väldigt få är kvantitativa. Vi ser heller inte särskilt kritiska forskningar ur ett migrationsforskningsperspektiv.

Centrala teman som dyker upp i kartläggningen är språkvalet och konsekvenserna av det. Många skribenter problematiserar språkvalet och en del tar klart ställning för eller emot valet av svenska som första integrationsspråk eller ifrågasätter vem det är som ska välja, migranterna eller det mottagande samhället. Vidare är skolan och utbildningskontexten ett tema som studerats rätt mycket, både vad gäller lärares och elevers synvinklar. Sysselsättning ur tre perspektiv framkommer, den mycket centrala Närpes- modellen, frågan om sysselsättning på svenska i södra Finland och slutligen svenska medborgare och sysselsättning på svenska i Finland. Vi har valt att lyfta fram två ytterligare teman, det individuella perspektivet och identitetskonstruktion samt det institutionella perspektivet, hur är svenska integrationsvägar strukturerade.

För att det ska vara möjligast lätt att ta till sig materialet i översikten har vi även inkluderat två ytterligare perspektiv, när har det forskats och var har det forskats. Enligt materialet i vår kartläggning ser vi att forskningen tog fart på 1990- talet då de första kvotflyktingarna kom till västra Nyland för att sedan igen öka efter migrationsvågen 2015. Mest forskning ser vi kring Närpes- modellen och olika aspekter av den, men även västra Nyland och huvudstadsregionen är geografiskt centrala. En

positiv utveckling är det stora antalet examensarbeten och pro gradu- avhandlingar kring svensk integration. Förhoppningsvis ser vi även mera forskning på högre akademisk nivå i framtiden.

**DEL II:
Fältets röster för
kommande forskning**

6. Varför ordnades workshoppar?

Del 1 i denna rapport ger en mångsidig bild av vilken forskning det finns kring svenska integrationsfrågor. Bilden av vem som gjort forskningen och när, var och hur forskningen är gjord är nu tydligare. För att komplettera och få kommentarer på forskningskartläggningen samt ringa in luckorna inom integrationsforskningen för framtida forskning önskade vi föra dialog med fältet, det vill säga med personer som jobbar med svenska integrationsfrågor eller/och har erfarenhet av att själv flytta till Finland. Vidare ville se vilken efterfrågan på integrationsforskning är samt föra fältet närmare akademien. Därför ordnades fyra regionala digitala verkstäder under våren 2021 runt om i Svenskfinland med målsättningen att få höra fältets röster kring luckor i forskningen och förslag om kommande forskning. Workshopparna var regionalt indelade, en i Södra Finland medan tre workshoppar berörde Österbotten, Sydösterbotten, Vasaregionen och Norra Svenska Österbotten. Tyngdpunkten på Österbotten berodde på att finansieringen i första hand var ämnad för att stöda integrationsforskning i Österbotten.

I detta kapitel börjar vi med att presentera deltagarna, frågorna och upplägget för verkstadsarbetet. Vi går vidare genom att presentera deltagarnas allmänna reflektioner kring forskningskartläggningen, kring forskning inom ramen för svensk integration överlag samt tankar kring själva workshoppen som process. Därefter presenterar vi en tematisk analys av workshopsresultaten och gör även en jämförelse med de resultat och speciellt luckor i forskningen som vi presenterar i Del 1 i denna rapport. Efter tema-analysen presenterar vi önskemål från deltagarna om hur de vill ha information om ny forskning och så avslutar vi med rekommendationer för kommande forskning.

Vi vill tacka alla som tog sig tid att delta i workshopsarbetet och hoppas att vi har lyckats återge era tankar och ord på rätt sätt. Era röster är oersättliga för att utveckla det kommande forskningsarbetet i rätt riktning.

6.1 Upplägg och deltagare

Workshopparna arrangerades i samarbete mellan Migrationsinstitutets Center för Svenskfinland och Bildningsalliansen inom ramen för projektet *Integration på svenska* finansierat av Svenska kulturfonden. Workshopparna fungerade som en plattform där aktörer inom integrationsfältet i Svenskfinland diskuterade forskningsfrågor. Del-

tagarna i workshopen hade bekantat sig med forskningskartläggningen på förhand för att bilda sig en uppfattning om vilka forskningsbehov som ännu saknas och vad det forskats i. I workshoparna diskuterades dels frågor om spontana reaktioner till forskningskartläggningen och dels vilka forskningsbehov som ansågs finnas kring svensk integration. Vidare hördes önskemål om hur deltagarna önskar att man kommunicerar om ny forskning och i vilken form forskningen skulle behövas så att den kan användas i arbetet.

För att samla in kommentarer använde vi Padlet, ett internet-baserat verktyg och virtuell anslagstavla som möjliggör posting och delning av korta texter såsom åsikter eller kommentarer. Under workshopen delades deltagarna in i mindre grupper. Vi bad deltagarna lägga upp vad som diskuterats i gruppen, men vi nämnde att man också får kommentera själv då Padlet säkerställer att svaren eller kommentarerna förblir anonyma. Medan vissa inlägg tydligen var sammanfattningar av gruppdiskussioner, som man även brukar se i workshoppar där deltagarna träffas fysiskt blev det i några fall oklart om kommentarer representerade en enskild deltagares eller gruppens åsikter. I några få fall blev kommentaren oklar eller om vi inte visste vilken kontext kommentaren berörde bestämde vi oss att inte inkludera sådana kommentarer i analysen.

I workshopparna deltog sammanlagt 60 personer som jobbar med frågor kopplade till svensk integration från såväl föreningar, fonder, forskare, kommunala och statliga tjänstemän (personal inom integrationstjänster, social- och hälsovården, bildningssektorn) som personal vid andra stadiets yrkesutbildning och gymnasium. Vidare deltog även rektorer och lärare vid fria bildningens integrationsutbildningar och även högskolor. Många centrala aktörer med behov av forskningsbaserad kunskap i forskningsfrågor var således representerade.

6.2 Deltagarnas allmänna reflektioner

Deltagarna lyfta upp såväl positiva som negativa aspekter kring både forskningskartläggningen och workshopsprocessen. De positiva aspekterna berörde processen att få bekanta sig med och kunna kommentera en opublicerad forskningskartläggning och att själv få vara med och ringa in kommande forskningsbehov vilket upplevdes främja delaktigheten. Vidare upplevde deltagarna att denna form av sammanfattning av forskning var nyttig och var även nöjda att vi hade lyft fram frågan om vem som har forskat och sett bredare på forskningsfältet än enbart tematiska resultat. Samtidigt hörde vi även mera kritiska röster som frågade sig vem som egentligen är målgruppen för forskningskartläggningen och också hur vi går vidare med arbetet, vad händer sen när rapporten är klar. Denna åsikt påpekar vikten av att sprida resultaten från forskningskartläggningen och verkligen tänka vidare på effekterna av arbetet, vem tar del av rapporten och var och hur sker förändringen.

Deltagarna diskuterade även själva forskningsläget, en del upplevde att det fanns mycket forskning om svensk integration, men att man inte är medveten om den. Andra konstaterade att det finns väldigt lite forskning, speciellt jämfört med finska sidan. Här lyftes även röster om att det i Svenskfinland inte borde vara enbart fonder som finansierar forskning om svensk integration utan att det även borde vara en del av statlig och kommunal finansiering att forska om svenska integrationsfrågor. Detta argument kan vidare kopplas till problemet med regionala och nationella forskningsprojekt, statistik, rapporter, osv. som sällan skiljer mellan integrationsåtgärder på finska och svenska. Vi har i Del 1 även nämnt detta problem samt önskat ökad synlighet för svensk integration på den nationella forskningsnivån genom att skilja mellan åtgärder och service på finska eller svenska i texter som behandlar hela regionen eller landet. Vi fick önskemål om kontrasterande forskning till finska sidan och frågor om varför det finns blinda fläckar, varför verkar det finnas teman och regionala områden som inte har varit intresse för forskning. Deltagarna lyfte även fram avhandlingar som vi hade missat av en eller annan anledning i själva kartläggningen och bibliografin, vilket vi är tacksamma för.

Ställvis gick diskussionen i grupperna även utanför forskningsfältet och diskuterade frågor som gäller hinder inom eller främjande av det svenska integrationsarbetet överlag.

7. Hur borde kommande forskning göras?

Ett centralt tema i workshopsarbetet gällde frågan om hur forskning om svensk integration borde göras. För det första önskades uppföljande studier och forskning kring vad som händer sedan, hur integrationsprocessen eller etableringen ser ut efter att man har bott i Finland några år. Deltagarna lyfte fram flera temaområden där de upplevde att uppföljningen fattas, t.ex. sysselsättning, flerspråkigheten och hur man upplever att samhället, kollegor och så vidare ser på huruvida man lärt sig båda språken eller inte. En särskild fråga relaterad till språkvalet och efterfrågan på långtidsstudier lyftes även fram då deltagarna frågade sig om invandrare som kom för 5-10 år sedan upplever att de valde rätt integrationsspråk. Att lyfta upp långtidsperspektiv och uppföljande forskning om huruvida man upplevt att språkvalet varit rätt eller fel och hur språkvalet har påverkat integrationsprocessen är central för att veta hur språkvalet upplevs ur ett subjektivt perspektiv. Då vi i dagsläge inte har dessa uppföljande långtidsstudier är det svårt att veta vilka de egentliga konsekvenserna och effekterna är av språkvalet.

Deltagarna poängterade även att det är viktigt med uppföljning av språkutvecklingen och frågar sig hur det går för de som kommer som t.ex. analfabeter. I Södra Finland påpekade deltagarna vikten av att ha systematisk uppföljning på hur det är att integreras på svenska mera allmänt och holistiskt, både vad gäller jobb men också nätverk. Även frågan om intentioner och med vilken målsättning man flyttar till Finland lyftes fram, deltagarna önskar mera information om vilka tankar det finns kring livsplaner och långtidstankar, tänker man att man flyttar för att bli här eller enbart bo här en tid eller för att gå i pension i Finland. Denna brist på forskning med ett uppföljande perspektiv lyfte vi fram även i tidigare kapitel som en klar lucka i forskningsfältet.

För det andra lyfte deltagarna upp granskande studier kring institutionella styrdokument och offentliga tjänster. I Södra Finland önskade deltagarna mer forskning kring hur kommunerna arbetar med utvecklandet av sina integrationsprogram samt en jämförelse över hur kommuner och vem som är med och gör upp programmen. Här framkommer således dels behovet av forskning om hur kommunerna gör integrationsprogram, de program som långt styr hur kommunen bygger upp sina integrationstjänster men också hur kommunen resonerar kring integrationsspråk, men även frågan om delaktighet och påverkansmöjlighet. Vidare lyfte deltagarna upp frågan om vem som följer upp integrationsprogrammen och poängterar således behovet av att granska hur väl integrationsprogrammet har implementerats och vilka resultat som har uppnåtts.

I Norra Svenska Österbotten lyfte deltagarna fram önskan om en kritisk granskning av de integrationstjänster som kommuner/städer ordnar samt forskning kring invandras upplevelse av integrationstjänster. Deltagarna frågade vilken betydelse männe invandrare upplever att integrationstjänsterna har? Denna kommentar påvisar deltagarnas reflektiva och självgranskande arbetsätt och önskemål om forskning kring effekterna och resultaten av integrationstjänsterna. Här lyfte deltagarna även fram önskan om forskning kring gränserna mellan integrationsarbete och socialt arbete. Detta är en intressant aspekt som påvisar integrationsarbetets mångdimensionalitet och sektor- överskridande former. Deltagarna lyfte även fram bredare perspektiv på kommunala tjänster, inte bara integrationstjänster utan önskade mera forskning om hur man upplever servicen i kommunen överlag.

Vidare lyfte workshopsdeltagarna fram önskemål om mera kritiska forskningsperspektiv, vilket vi även poängterar i Del 1 om luckor i forskningsfältet. Här har vi tolkat önskan om mera kritiska forskningsperspektiv så att deltagarna önskar mera metodiskt och teoretiskt kritiska forskningar som bygger på kritiska migrationsforskningsteorier, vithetsteorier, dekolonialistiska tankar och som granskar systemet, t.ex. just utvärderar integrationstjänsterna ur dessa metodologiska och teoretiska referensramar.

Workshopsdeltagarna önskade även mera statistik och siffror att tillgå, vilket återkopplar oss till problematiken vi diskuterar i Del 1 av denna rapport och även nedan i rekommendationerna. I och med att svenska som integrationsspråk inte registreras samt att samplet är så litet och inte kan garantera integritetsskydd är det en utmaning att utföra statistiska studier kring svensk integration. Men helt tydligt en problematik som behöver diskuteras och utvecklas så att vi i kommande forskning har möjlighet att använda statistiska uppgifter i större utsträckning. I frågan om hur forskning skall göras önskades även jämförande studier med "finska sidan" och även benchmarking med andra aktörer/länder/platser.

Slutligen lyfte deltagarna i workshopparna i alla regioner fram att vi behöver mera forskning ur "invandrarnas" egna perspektiv, bland annat påpekades; Invandrarnas röster borde få höras mera. Deras erfarenheter, vilka målbilder de har haft och hur de skulle ha önskat att integrationen skulle ha skett var teman som efterfrågades. Denna brist på subjektiva röster kunde vi inte urskilja i vår forskningskartläggning, det finns gott om kvalitativa studier där invandrare intervjuats, men utmaningen ligger ofta i val av informanter och möjligheten att vara kritisk som informant, vilket vi problematiserar i kapitel 4.2. Även denna aspekt lyftes fram i workshopparna, att anställda inte vågar säga hur det egentligen ligger till, vågar inte säga kritiskt för man kanske inte får uppehållstillstånd. Vidare frågade sig deltagarna vem som hörs, alltså vem frågar man egentligen och blir det alltid samma informanter, de som har lärt sig bäst, är utåtriktade medan de som inte är så "duktiga" kanske deras röst också skulle vara intressant. Denna aspekt, vem som hörs i forskningen om svensk integration är således viktig att poängtera för att få en mera representativ och ärlig bild av svensk integration.

8. Tematiska helheter

I detta kapitel analyserar vi deltagarnas kommentarer och tankar i tematiska kluster. Vi har identifierat sju större kluster; utbildning, hälsa, sysselsättning, språkrelaterade frågor, barn och unga, tvåvägsintegration och delaktighet samt geografiska fokusområden och luckor. I likhet med Del 1 ser vi även överlappningar i de tematiska klustren, men denna mångfald av teman påvisar hur mångfacetterad integrationsfrågan är.

Bild 5. Tematiska helheter och önskemål för kommande forskning

8.1 Utbildningsfrågor

Ett centralt tema i workshopdiskussionerna gällde frågor om utbildning, från grundskola till integrationsutbildning. Deltagarna lyfte fram forskningsbehov om vardagen i skolan med mobbning och rasism. Här önskade deltagarna även forskning om attityder och medvetande om rasism och olikheter bland skolans personal. Vidare poängterade

deltagarna att vi behöver veta mera om skolans beredskap att stödja barn med trauma och psykisk ohälsa som påverkar inläringen eller stöda personer med inlärningssvårigheter och dyslexi. Deltagarna efterfrågade även forskning som kan utveckla modeller för hur gå tillväga för att stödja personer med dyslexi. Här frågas det om vilka arbetsredskap lärare har att ta till och vilka resurser skolan har för att stödja kompetensen hos lärarna och därmed eleverna. Dessa kommentarer tyder på fältets och personalens känsla av att inte ha klara redskap och eller modeller för hur man på bästa sätt stödjer elever, både barn och vuxna, i behov av extra stöd.

En annan fråga som lyftes upp i flera workshopgrupper var lärarnas kompetens och behörighet. Deltagarna frågar sig vad som behövs för att kunna undervisa som svenska som andraspråklärare och om språkläraryrket räcker. Här belyser deltagarna strukturella frågor som t.ex. att det inte finns en behörighetsgivande utbildning för svenska som andraspråk- lärare på i Finland. På liknande sätt efterfrågade en grupp forskning kring medvetenhet och hantering av frågor och problem relaterade till rasism och olikhet bland skolpersonal samt på arbetsplatser. Detta kan tolkas som en viss oro över att sådana problem redan framkommer i skolmiljön.

Workshoppedeltagarna i Södra Finland diskuterade och efterfrågade forskning kring utbildning i större utsträckning. Ett problem som deltagarna önskade sig mera forskning kring var faktorer som påverkar ens val av (det första) integrationsområdet; denna frågan har också lyfts fram av forskare (se till ex Kuittunen 2011, Söderman 1997 och kapitel 4.3.1 i Del 1). Ett problem typiskt för huvudstadsregionen som deltagarna belyste var hur man som nykomling till samhället får information om den svenska integrationsvägen och om livet på svenska i regionen. Dessutom efterlystes forskning om *strukturella hinder i utbildningen* på svenska i Södra Finland och följaktligen rimligheten av att "integrera" nyanlända på svenska. Därtill önskades i regionen även forskning om valet av skola för arbetskraftsinvandrare och att frågan om huruvida barnen automatiskt hänvisas till finska skolor problematiseras.

Vidare efterfrågas forskning som kritiskt granskar integrationsutbildningarna och på vilken basis utbildningarna byggs upp och finansieras. Här lyfts problematiken kring lärarnas låga löner och utbildningsanordnarens knappa resurser fram och deltagarna frågar sig om det är den billigaste utbildningen som väljs. Denna diskussion hänför sig till frågan om upphandling av svenska integrationsutbildningar vilket leder till att kvaliteten på utbildningen sätts på prov då ekonomin pressas ner i upphandlingen.

En workshopgrupp lyfte även fram problematiken kring innehållet i integrationsutbildningarna och att frågor relaterade till bland annat kritiska medborgarskapsstudier fattas. Denna kommentar påvisar behovet av att granska upplägg och innehåll i integrationsutbildningarna ur ett delaktighetsperspektiv men också ur ett maktperspektiv och om utbildningarnas innehåll verkligen främjar och stärker deltagarnas etablering i samhället. I Södra Finland lyftes även upp att det behövs forskning om hur man ser sitt liv utanför språkstudierna och hur man kan leva på svenska utanför SFI (svenska för invandrare)- utbildningarna.

8.2 Hälsa

Ett tema som workshopsdeltagarna lyfte fram och vi även lyfte fram i kapitel 4.6 gällde luckor i forskningen om hälsa och välmående. Till dags dato finns det väldigt lite forskning kring hälsa och välmående och speciellt psykisk ohälsa. Här uttryckte deltagarna dels önskemål om forskning kring barn och unga och deras hälsa och välmående, men även på mera detaljerat plan önskades forskning om trauma och psykisk ohälsa bland invandrare.

Frågan om forskning kring psykisk ohälsa är central för att på bästa sätt stödja integrations- och etableringsprocessen, men att forska kring psykisk ohälsa kan vara utmanande då temat är sensitivt. Å ena sidan kan det vara svårt att samla tillräckligt med informanter och forskningsmaterial och å andra sidan kan temat vara stigmatiserande eller något som förnekas. I jämförelse med vår identifiering av bristen på forskning om sexuell hälsa lyfte ingen workshop fram detta tema, eventuellt för att det också är ett sensitivt tema. Men i motsats till sexuell hälsa lyfte flera workshoppar fram psykisk ohälsa, som också kan tänkas vara ett sensitivt tema att diskutera.

En intressant fråga ställdes av deltagarna i Vasa-gruppen där man frågar sig om invandrare mår bättre om man integreras på svenska och önskade forskning om detta. Denna fråga hänvisar sig antagligen till att finlandssvenskar överlag mår bättre och har en bättre hälsa. Vi kan anta att deltagarna efterfrågade forskning om hur språket och integrationsprocessen på svenska eller finska påverkar och relaterar till hälsa och välmående.

8.3 Sysselsättning

En fråga som dök upp i flera workshopgrupper både i Österbotten och i Södra Finland var frågan om sysselsättning, dels relaterad till rekrytering och möjligheten att hitta ett jobb, men även i relation till välmående på arbetsplatsen. Många deltagare berörde frågan ifall det är möjligt att sysselsätta sig på enbart svenska. Här efterfrågades forskning om uppföljning, hur ser sysselsättningen ut efter en tid och har det funnits utmaningar på grund av svenskan? Vilka är hindren för att sysselsätta sig på svenska? Vi diskuterar även detta i forskningskartläggningen och konstaterar att det finns forskning och publikationer som problematiserat frågan och att många upplever sig behöva även finska, framförallt i huvudstadsregionen.

Workshopdeltagarna efterfrågade även forskning om personer som är analfabeter, hur ser sysselsättningsstigen ut och vilka erfarenheter finns det. I Södra Finland diskuterades språkrav i förhållande till statliga tjänster och bristen på finskakunskaper som ett hinder i rekryteringen till dessa tjänster. Erfarenhetsexperter, det vill säga personer som redan bott i Finland en längre tid och är etablerade i samhället lyftes även fram som ett gott exempel på stöd vid rekrytering.

Workshoppedeltagarna i Södra Finland lyfte även fram en intressant aspekt kring möjligheten att få service och tjänster på svenska. Deltagarna efterfrågade siffror på hur man ska garantera vård och service på svenska i framtiden om inte invandrare också ges möjlighet att lära sig svenska och senare arbeta på svenska. Denna fråga är relevant och lyfter fram strukturella utmaningar kring brist på svenskspråkig arbetskraft speciellt i vårdbranschen och tillgänglighet och framtid för svensk service överlagt. Samtidigt kan vi ifrågasätta om det är etiskt korrekt att använda invandrare som medel för att garantera svensk vård och svensk service istället för att se invandrades egna önskan och karriärambitioner.

Gruppen arbetskraftsinvandrare lyftes även fram och här kunde det i workshoppsgrupperna skönjas en oro över att arbetskraftsinvandrarna nog är sysselsatta, men inte har möjlighet att stärka sina språkkunskaper i svenska och således inte är delaktiga i samhället. Denna fråga tangerar en annan forskningslucka som identifierades, nämligen att deltagarna lyfte fram frågan om integrationen på arbetsplatsen och behovet av forskning om rasism och hantering av rasism på arbetsplatser.

8.4 Språkrelaterade frågor

Ett gemensamt och väntat tema som diskuterades i alla workshoppsgrupper var olika aspekter av språkrelaterade frågor, från frågan om val av integrationsspråk till dialekter och flerspråkighet. Deltagarna önskade mera forskning om hur informerat och medvetet valet av integrationsspråk är ur invandrarernas synvinkel och om det förekommer påtryckningar kring vilket språk man integreras på eller inte bör integreras på. Någon frågade sig, i likhet med resultaten i kartläggningen, om det är etiskt att integrera på svenska. Detta tyder på att vi i större grad behöver bejaka och beröra även etiska aspekter av svensk integration.

Deltagarna efterfrågade även forskning om långtidsperspektiv kring språkvalet, hur upplever invandrare som kom för 5-10 år sedan valet av integrationsspråk, om vi då antar att de fick välja. En annan fråga som lyftes fram i relation till långtidsperspektivet är mera information om utmaningar när det svenska språket inte utvecklas så som det borde, utan man fortsätter att leva på sitt modersmål.

Vidare diskuterades utmaningar vid språkinlärningen, som forskningsbehov kring dialekter och hur de upplevs. En annan utmaning ansågs vara hur arbetskraftsinvandrare dels får information om möjligheten att välja svenska, men även om hur de rent konkret lär sig svenska, vilka kurser de har möjlighet att gå och hur integrationen stöds om man inte har möjlighet att lära sig svenska. Kring utmaningar vid språkinlärning lyfte deltagarna även fram behovet av forskning om tillvägagångssätt och metoder för att bättre stöda språkinlärningen, t.ex. vid dyslexi.

Många tog upp frågan om flerspråkighet och detta tema var speciellt aktuellt i Södra Finland. Här uppgavs en önskan om att skifta forskningsfrågorna mot det flerspråkiga perspektivet, istället för att tala om finska eller svenska. Samtidigt frågade sig andra deltagare i gruppen hur man hinner med att lära sig båda språken vid sidan om arbete och familj. Här skönjer vi således både en väldigt positiv inställning till flerspråkighet medan vi ser deltagare som lyfter fram praktiska problem. Deltagarna konstaterade även att Östra Nyland kunde vara en bra region för att studera flerspråkig integration.

Vi dokumenterade även diskussioner om hur omvärlden upplever flerspråkighet och hur samhället och kollegor ser på huruvida man lärt sig både finska och svenska eller inte. Deltagarna frågade sig om man förväntas lära sig det andra inhemska språket och hur detta understöds samt önskade forskning kring ifall flerspråkighet blir till ett problem eller är en naturlig fortsättning på integrationen.

Slutligen diskuterade deltagarna kring samspel mellan svenska och andra språk. Bland annat frågade de sig hur påverkar det andra generationens invandrare när man fortsätter att leva i ett "Mini-Bosnien" i det finländska samhället, hur utvecklas svenskan då. Vidare önskades mera information om hur engelska samspelar med finska och svenska i koppling till integrationen, i vilken utsträckning använder man engelskan då man navigerar i samhället. I Södra Finland efterfrågades även mera forskning om andra minoritetsspråk och integrationsfrågor, både inom men också utanför EU. Detta var även en av de forskningsluckor vi identifierade i Del 1 då vi önskade kontrasterande och jämförande studier med andra minoritetsregioner.

8.5 Barn och unga

Ett tema som deltagarna i flera workshoppar och även vi lyfter fram i kapitel 4.6 är bristen på forskning om barn och unga. I Norra Svenska Österbotten lyfte deltagarna fram frågan om familjens flerspråkiga integration och att det behövs uppföljande forskning om barn som går i skola på annat språk än vad föräldrarna lärt sig, t.ex. så att barnet går i skola på svenska medan föräldrarna, eller ena föräldern lär sig finska. Vi vet till dags dato lite om vilka utmaningar och möjligheter det finns då familjen har olika integrationspråk.

En annan fråga som deltagarna lyfte fram var hur barn och unga navigerar mellan påverkan från familjen och påverkan från samhället och hur de formar sin identitet mellan dessa påverkare. I kartläggningen identifierade vi forskning om detta tema, och tanken om en tredje identitet mellan gamla och nya hemlandet, men i linje med workshopsdeltagarna kan vi konstatera att vi behöver ytterligare forskning om detta. Speciellt kring andra generationens invandrare, hur påverkar det andra generationens invandrare när man fortsätter att leva i ett "Mini-Bosnien" i det finländska samhället, var det någon som frågade i Sydösterbottens workshop.

Överlag var temat barn och unga i Svenskfinland något som ofta lyftes fram i workshoparna, även i relation till hälsa och välmående. Uppenbarligen behöver vi i kommande forskning poängtera detta tema, hur barn och unga har det, hur navigerar de mellan olika kulturella sfärer och identiteter och hur kan samhället på bästa sätt stöda barns och ungas välmående.

8.6 Tvåvägsintegration och delaktighet

Ett, av alla workshopsgrupper, efterfrågat forskningstema är invandraren som medskapare eller den aktiva invandraren. Workshopsdeltagarna i de flesta grupper önskade forskning kring ömsesidig integration där, för det första, invandrare ges en aktiv roll i integrationsprocessen och inte enbart ses och bemöts som ett passiv subjekt i integrationsstrukturer skapade av majoritetssamhället, och för det andra där samhället och dess strukturer och attityder förändras och utvecklas i takt med att befolkningsstrukturen blir mera heterogen. Utgående från detta perspektiv byggs en ökad förståelse för och kunskap om båda grupperna, fokus är på arbete som förebygger problem relaterade till eller förorsakade av xenofobi, rasism och otillräcklig information, samt på spridning av denna information. Här lyfte deltagarna forskning kring mötesplatser där invandrare och medlemmar av majoritetssamhället samt i vissa fall även yrkeskunniga i integration kunde träffas och behandla integrationsproblematiken. En deltagargrupp påpekade också att kritiskt syn på medborgarskap (dvs. att sätta den infödda befolkningen och dess strukturer i fokus på integrationsforskning) saknas i planering av integrationsåtgärder. I Södra Finland efterfrågades dessutom kunskap kring informationskanaler om integration riktade till majoritetssamhället.

Vidare efterlyste både författarna och samtliga deltagargrupper invandrarperspektiv i forskningen, dvs. forskning som fokuserar på eller baseras på invandrarnas röst och "feedback" på olika aspekter av integration eller livet i Finland. Konkreta forskningsfrågor spänner sig från invandrarnas motiv för att flytta till Finland, hurdana målsättningar och förväntningar på det finländska samhället de nyinflyttade har till hur invandrare upplever integrationstjänster och service i kommunen. Vissa frågor som deltagarna hade till invandrare var mera abstrakta, så som invandrarnas syn på själva begreppet "integration", medan några grupper deltagare hade mera konkreta önskemål på invandrarnas upplevelser. Till exempel efterlyste deltagare från Närpes-regionen en kompletterade bild av Närpes-modellen baserad på ordentligt forskning ur invandrarperspektiv. I norra svenska Österbotten efterfrågades utvärdering av arbete av erfarenhetsexperter (en befattning typisk för Österbotten), om deras arbete bidrar till ökad invandrarnas integration eller sysselsättning. I Vasa som framställs som en levande tvåspråkig stad lyftes frågan om det informerade valet av integrationssspråket.

Intressant nog efterfrågade en grupp ett realistisk invandrarperspektiv på livet i Finland. De indikerade att ett perspektiv baserat på årliga åsikter saknas eller inte hörs, vilket i sin tur kan tolkas som att visa röster ifrågasätter pålitlighet av forskning som hittills utförts inom detta ämne. Vidare betonades också forskning kring attityder mot invandring och kunskap i Svenskfinland i att ta emot inflyttade. Vi har också inom Del 1 identifierat flera texter som behandlar det större samhällets eller den (lokala) infödda befolkningens attityder i vissa kontexter och vill också påpeka att attitydfrågan har delvis undersökts i bland annat *Den finlandssvenska medborgarpanelen Barometer* eller i Nils Erik Forsgårds rapport *Frågor om invandring* (2009) för tankesmedjan Magma. I samband med ömsesidig eller tvåvägsintegration betonade deltagarna även forskning kring problem relaterade till otillräcklig förståelse för varandra och lösningar till dessa problem. Deltagarna efterfrågade forskning kring fördomar (ospec.), attityder och medvetenhet om rasism och olikhet bland skolans personal och på arbetsplatser.

Flera deltagare från Södra svenska Österbotten visade intresse i forskning kring relationer inom invandrarnas egna kretsar, de nämnde mobbning och rasism inom den egna invandrargruppen och efterfrågade forskning från områden där många invandrare bor tätt. Intressant nog efterlyste också en grupp deltagare från samma region forskning kring radikaliserings av invandrare och hur ens egen kultur förändras med tiden, hur man skiljer sig från de som lämnat kvar i hemlandet. Dessa önskemål härstammar från en region där integration på svenska har skett i högre grad och också längre jämfört med många andra regioner i Svenskfinland. Därför kan man vänta sig att forskningsönskemålen berör invandrarna som har bott i Finland efter en viss tidsperiod eller även andra generationens invandrare.

En aspekt av invandrarintegration är den nyanländas delaktighet i lokalsamhället, t.ex. genom föreningsliv eller politiken. På det sättet kan man skapa kontakter till den infödda befolkningen samt – direkt eller indirekt - påverka det lokala samhället. Delaktighet och inklusion var bland de mest efterfrågade teman, dock har de flesta deltagarna inte specificerat kontexten eller närmare tema för delaktighet. I Del 1 efterfrågar vi specifikt invandrarföreningars perspektiv på integration och inom workshopparna belyste två grupper forskning om delaktighet i föreningar, men specificerar inte om det är tal om invandrarnas egna föreningar, finlandssvenska föreningar eller lokala föreningar i Svenskfinland. Vidare nämnde en deltagargrupp invandrarnas delaktighet i politiska partier som ett utforskat tema.

Ett intressant perspektiv på delaktighet kom från Vasa regionen, där en grupp deltagare föreslog ett skifte i fokus från språket i integrationsprocessen till invandrarnas delaktighet i samhället. Detta påstående kan sättas i intressant kontrast med andra deltagares önskemål om ökad kunskap kring invandrarnas val av integrationsspråk i regionen. Samtidigt kan vi fråga oss om deltagarna som önskar ett skifte mot delaktighet upplever sig vara trötta på språkfrågan och istället vill fokusera på andra, enligt dem viktigare frågor som delaktighet just i denna region. Upplevs språkfrågan således ta bort fokus från andra delar av integrationsprocessen?

8.7 Geografiska fokusområden och luckor

I samband med diskussionerna i workshopparna lyftes även frågor om geografiska fokusområden samt blinda fläckar på kartan fram. Speciellt i Sydösterbotten lyfte deltagarna, i linje med vad vi även konstaterar i kapitel 4.6 om luckor i forskningen att vi behöver lyfta blicken från Närpes och se på exempelvis Jakobstad, Kristinestad och Vasa och integrationsarbetet i dessa regioner. En fråga som lyftes fram var även de svenska aktörerna, främst föreningarna, i Kristinestad och hur de arbetar med integrationsfrågor även om integrationspråket vid flyktingförläggningen i första hand är finska. Här återkommer vi till frågan om flerspråkighet och etablering i en mångspråkig miljö.

Vidare önskade deltagarna en mera mångfacetterad bild av Närpes- modellen, i likhet med vad vi lyfter fram som en forskningslucka. Deltagarna lyfte fram behovet av att i kommande forskning problematisera "Närpes- modellen" och att det är utomstående som myntat namnet, men det är oklart vad det är och hur den definieras. Enligt deltagarna styrs integrationsarbetet i kommunen av nationella och kommunala styrdokument medan det inte finns ett klart uttalat styrdokument för "Närpes- modellen". Vidare påpekades att mycket har hänt i Närpes sedan Mattila och Björklund myntade Närpes- modellen begreppet 2013 och att "modellen" borde uppdateras. Denna diskussion är väldigt intressant och relevant, hur ser dels de som arbetar med integrationsfrågor i Närpes på "modellen" och hur ser andra, utomstående på Närpes? Och vad är den levda erfarenheten av Närpes- modellen, hur ser man på Närpes - modellen om man själv etablerat sig i Närpes? Flera deltagare i Sydösterbottens workshop, som även hade flest personer med invandrarbakgrund med, lyfte fram att invandrarnas egna perspektiv behöver höras i större utsträckning i kommande forskning. Och här problematiseras även informantvalet och vikten av att granska vilka röster som hörs, jämför diskussionen om Hur borde forskning göras? i Del 1 av rapporten.

Deltagarna problematiserade även de geografiskt vita fläckarna vi nämner i forskningskartläggningen. Här önskades mera information om varför vissa områden tar emot mera invandrare, här syftar man antagligen på asylsökande och kvotflyktingar, medan andra inte gör det. Deltagarna önskade således förklaringar till varför vissa kommuner är mera aktiva vad gäller humanitär invandring medan andra inte är det.

Frågan om integration i små och större kommuner var även ett tema, dels aspekten att många flyttar till huvudstadsregionen, men här frågar deltagarna sedan hur man mår där jämfört med hur det var att bo i en liten kommun. Någon skriver även att de små svenska samhällena är mera personliga och invandrare blir mera omhändertagna än i större kommuner. Här finns klart ett utforskat område, vems tanke är det att man blir mera omhändertagen i små samhällen, gäller detta även invandrarnas synvinkel? Eller upplever invandrare stora samhällen som mera kosmopolitiska med bättre tjänster och flera landsmän och representanter från samma kultursfär och på så sätt större gemenskap?

En intressant och väldigt relevant fråga vad gäller svensk integration lyftes fram i Vasa där deltagarna efterfrågade forskning om flyttningsmönster inom Finland och

utanför. Här kan vi skönja deltagarnas informationsbehov om hur man navigerar ut-
anför svenska Österbotten och eventuellt i övriga Norden.

En regional jämförelse önskades även kring integrationsprogrammen förslagsvis i
Raseborg, Vasa och Jakobstad, det vill säga mellan Nyland och Österbotten. Här frågade
sig deltagarna vem som är med och gör upp programmen som långt styr vilka integra-
tionstjänster som erbjuds i regionen och om det är politiska eller tjänstemannagrund-
er som finns som underlag för hur programmen utformas. Vi kan anta att deltagarna
speciellt önskade en utredning med fokus på integrationsspråk och hur resonemangen
kring språkval lyfts upp.

Vi hade även med deltagare från Åland som tyckte att kartläggningen absolut även
borde inkludera Åland, trots att Åland har egen lagstiftning kring integrationsfrågor.

Både Åboland och Tammerfors lyftes fram som utforskade områden, i Åboland spe-
ciellt Nagu. Till dags dato vet vi väldigt lite om integrationsarbetet i Nagu, hur navigerar
man på både finska och svenska, vilka faktorer är centrala i Åbolands integrationsarbete,
vilka särdrag medför skärgårdslivet, hur upplevs det subjektiva perspektivet av att ha
flyttat till Åbolands skärgård. Denna brist på forskning kring Åboland och Pargas och
Nagu lyfter vi även fram i Del 1. En annan region som upplevdes relevant vad gäller
forskning om flerspråkig integration var östra Nyland och här efterfrågades forskning
som undersöker hur den svenska och finska integrationen kunde samarbeta och stöda
varandra, vad som görs nu och vad som i framtiden kunde göras bättre.

I samma ton önskades ett bredare och kontrasterande perspektiv i kommande
forskning där man granskar Tornedalens flerspråkighet ur ett integrationsperspektiv.
Slutligen önskades även forskning om migration inom Norden överlag, inte bara från
Sverige som vi ofta jämför med. Deltagarna önskade även att vi lyfter blicken från den
nordiska nivån och gör forskning på internationell nivå både inom EU och utanför EU
särskilt med fokus på minoritetsspråksintegration.

9. Hur informera om forskning?

Vi frågade deltagarna i vilken form och på vilket sätt de ville få information om pågående och avslutad (akademisk) forskning. Vi definierade denna fråga ganska brett i hopp om att deltagarna också skulle tänka på lösningar utanför rådande strukturer (även maktstrukturer) och informationskanaler. I samma stil som med frågan kring önskad forskning kunde vi inte bestämma om de samlade önskemålen är skrivna av en grupp eller av individuella deltagare.

De två mest centrala poängen som lyftes fram i alla grupper var för det första att informationen borde vara färdigt sammanfattad eller sammanställd för direkt tillämpning (användbara slutsatser som går att använda direkt; färdigpaketerad och sammanfattad info) och för det andra att information skulle fås från ett konkret ställe (någon form av register, eller samordnande på nationell nivå; plattform var man kan följa vissa ämnen; forskningen borde finnas samlad på ett ställe som man hittar till via till ex. nyhetsbrev). Det att forskningen samlas på ett konkret ställe innebär i sin tur att på detta ställe skapas ett välfungerande nätverk och kommunikationskanaler med (eller även mellan) högskolor och forskningsinstitut och information om forskning kring svensk integration, med andra ord, att någon instans tar ansvar för koordinering och informationsöverföring.

Samtliga deltagare önskade sig även en grafisk sammanfattning av forskningen i form av infografiker eller grafer som skulle komplettera sammanfattningen i skriftlig form. Fast det ofta efterfrågades sammanfattad information var det enligt deltagarna ytterst viktigt att ha länk till den ursprungliga källan (forskningen) bifogad till sammanfattningen.

Vi noterade en oenighet i frågan om var forskningsinformationen borde samlas. Eftersom det för närvarande inte finns ett samordnande organ som styr eller koordinerar svensk integration på nationella nivån, finns det inte heller en "officiell" informationskanal eller ett ställe man kunde vända sig till för att få uppdaterad och fullständig information. Däremot får man aktuell information kring svensk integration från flera aktörer som också arbetar med allmänna frågor kring svensk integration samt från informationskanaler om integration i Finland överlagt. Vidare är vissa kanaler, t. ex. vissa nyhetsbrev, tillgängliga för allmänheten medan vissa kanaler är avsedda för slutna grupper. Då informationsvägar är splittrade leder det i sin tur till att man lätt går miste om viktig information eller, tvärtom, att man får samma information flera gånger från olika kanaler. På liknande sätt fattas ett klart mandat för ett forskningsinstitut

som skulle ansvara för koordinering av forskning kring svensk integration och stärka samarbetet mellan högskolorna. Medan vissa deltagare önskade använda existerande strukturer (t. ex. integration.fi eller Luckans webbsida), specificerade andra inte vem som enligt deras åsikt borde ta hand om koordineringen och informationsförsörjningen. Några deltagare från Södra Finland efterlyste också att populärvetenskapliga rapporter och reportage borde finnas tillgänglig genom samma kanal. De viktigaste aspekterna som deltagarna nämnde var dock att stället där forskningen samlas ihop ska vara lätt att nå och att forskningen inte enbart fastnar i akademiska kretsar.

Vi har också identifierat en klar efterfråga på mera interaktiva tillfällen där de som arbetar med integrationsfrågor skulle delta i informationsöverföringen genom att reflektera kring forskningen och ge feedback och kommentarer. En idé som nämndes flera gånger var en mötesplats (webinarier, serier av webinarier) där personer som arbetar med integrationsfrågor skulle samlas och reflektera kring forskningen gärna även med forskarna på plats.

10. Rekommendationer för kommande forskning

Vi baserar våra allmänna rekommendationer för fortsatt forskningsarbete på dels de luckor som identifieras i Del 1 av rapporten och dels på de diskussioner som förts inom workshoparna. Först presenterar vi rekommendationer gällande själva forskningsarbetet, det vill säga hur forskningsarbetet kunde utvecklas. Sedan sammanfattar och föreslår vi rekommendationer kring hur forskningsresultaten kan spridas för att implementeras bland dem som arbetar med integrationsfrågor. Vi hoppas att rekommendationerna beaktas av såväl politiker, finansärer, styrande myndigheter och forskningsenheter samt högskolor vid kommande forskningsarbeten.

Rekommendationer kring fortsatt forskningsarbete, metodik och teori

Inom kommande forskningsinitiativ borde följande beaktas och betonas:

- uppföljande forskning och studier med långtidsperspektiv:
 - alumniregister från svenska integrationsutbildningar kunde bättre användas i kommande forskning för uppföljande studier
- större, strategiska forskningsprojekt som utförs av sakkunniga forskare:
 - starkare samarbete mellan högskolor
- metodmässigt kritiska forskningsperspektiv:
 - kritisk migrationsforskning där samhällsstrukturerna granskas och problematiseras och även epistemologiska frågor lyfts fram
- fokus på val av informanter:
 - möjligheten för informanten att fritt delta/inte delta i forskningen samt möjligheten att vara anonym och även kunna vara kritisk till det mottagande samhället.
 - sensitivitet vid val av informanter och fokus på representativitet: vem är det som hörs och inte hörs i forskningen om svensk integration? Trots att det finns aktiva invandrare som integrerats på svenska och som är aktiva/

påverkar inom finska/finlandssvenska organisationer eller egna organisationer så bör vi vara medvetna att de inte representerar alla som integrerats på svenska

- internationella forskningsprojekt:
 - samarbete med länder eller regioner med etablerade nationella minoriteter samt utveckling och utbyte av best practice
- forskningsprojekt av/med forskare med utländsk/icke-västerländsk bakgrund för att få bredare perspektiv på metod och teori samt erfarenhet av utvandring och etableringsprocessen
- kvantitativa nationella forskningar skiljer sällan mellan personer som läst finska eller svenska d.v.s. gör inte skillnad mellan integrationsSpråken. För att kontrastera och jämföra integrationsindikatorer (utbildning, sysselsättning, hälsa och välmående, deltagande) kunde det i vissa studier vara ändamålsenligt att se noggrannare på gruppen som läst svenska. Vidare kunde det vara ändamålsenligt att göra studier utgående från personens kontaktspråk till myndigheterna och på så sätt identifiera med hjälp av t.ex. modersmål och kontaktspråk de personer som har erfarenheter av den "svenska integrationsvägen".

Rekommendationer kring hur forskningsresultaten kan spridas och implementeras bland dem som arbetar med integrationsfrågor

- forskningsfrågor om svensk integration både på regional och nationell nivå kunde koordineras och utvecklas genom en nationell forskningsenhet/center/ med expertis i migrationsfrågor. Enheten kunde fungera som en plattform och ett forum för att stärka samarbetet mellan forskare och även sprida information om pågående forskning, finansiering samt forskningsresultaten.
- Workshoppedeltagarna efterfrågade forskningsresultat i en lättillgänglig form och önskade regelbunden information. Angående tillgängligheten önskades sammanfattad information, gärna i grafisk form och i form av infografik.
- Vidare önskades nyhetsbrev samt webbsida om forskning kring integration på svenska.
- Deltagarna önskade även återkommande workshops och seminarier med möjlighet att diskutera och implementera forskningsresultat.

11. Avslutande diskussion

Målsättningen med workshopsarbetet var att föra en dialog mellan den akademiska forskningen och aktörerna på fältet. Detta var ett försök att skapa nya former av samarbete mellan akademien och de som arbetar praktiskt med integrationsfrågor ute på fältet. Även om vår kartläggning delvis styrde diskussionerna i workshoparna, kan vi konstatera att många gemensamma teman lyftes fram både inom forskningskartläggningen och inom workshopsdiskussionerna.

Ytterligare forskningsluckor som vi identifierat i forskningskartläggningen men som inte lyftes upp i workshopsarbetet var för det första minoriteter inom minoriteten, hur är det med äldre personer eller personer som hör till sexuella minoriteter, hur mår de, hur ser deras vardagsliv ut, vilka utmaningar stöter de på? Vidare poängterade vi frågan om hedersrelaterat våld och bristen på forskning, medan detta tema inte lyftes upp bland workshopsgrupperna. En ytterligare fråga som inte diskuterades i workshoparna var huruvida vissa allmänna rapporter (Creutz & Helander 2012; Helander et al. 2015; Sundbäck 2017) överskuggar eller påverkar andra texter, medan vi problematiserar detta i Del 1. Slutligen var högskolestudier ett tema som inte berördes i större utsträckning inom workshopsarbetena, trots att vi har konstaterat ett behov av forskning om svensk integration i en högskolekontext.

Många av deltagarna efterfrågade liknande workshops i framtiden för att föra forskningen närmare fältet och vice versa. En styrka med workshopsupplägget var även att arbeta sektoröverskridande på basen av forskningskartläggningen. Och att träffa forskare och vara delaktiga i processen i forskningskartlägningsarbetet. Vi hoppas att denna form av samarbete kommer att fortsätta för att i framtiden få en starkare dialog mellan dels forskare, men även mellan forskare och personer som själv arbetar med integrationsfrågor och personer som själv har flyttat till Finland och har erfarenheter av svenska integrationstjänster. Vi har alla nytta av att forskningen lyfter fram relevanta frågor och att forskningsresultaten kommer till nytta i det konkreta arbetet.

DEL III: Bibliografi

- Back, Sonja (2016). *Hur uppfattar föräldrar med olika kulturella och språkliga bakgrunder information och kontakt i skolan?: En kvalitativ fallstudie i Svenskfinland*. Pro gradu-avhandling. Vasa: Åbo Akademi.
- Berts, Carola & Lindén, Annika (2005). *Med en resväska fylld av minnen: En studie kring äldre flyktingars uppfattningar om flyktingenskapets inverkan på livet och att åldras i Närpes*. Lärdomsprov. Vasa: Yrkeshögskolan Novia.
- Björklund, Krister (2014). Miksi Närpiön kotouttamismalli toimii. *Siirtolaisuus – Migration*, 41 (2–3), 31–34.
- Björklund, Mikaela & Björkgren, Mårten (2016). Some headmaster perspectives on cultures and beliefs in multicultural schools: A qualitative interview study. *Journal of Religious Education*, 64 (1), 33–46.
- Broo, Fanny (2020). *'Jag tror i alla fall att jag vet vem jag är': En kvalitativ undersökning om hur identitetsutvecklingen hos unga kvinnor med invandrarbakgrund påverkas av multikulturalism*. Examensarbete. Vasa: Yrkeshögskolan Novia.
- Bui, Hieu Trung & Olesen, Laura (2019). *Lärares syn på elevers flerspråkighet: En fenomenologisk studie av lärares uppfattningar om elevers flerspråkighet och hemspråksundervisningens betydelse för elevens språkliga utveckling*. Pro gradu-avhandling. Vasa: Åbo Akademi.
- Bäckman, Linda (2017). *Integration i projektform: En kartläggning av integrationsprojekt i Svenskfinland*. Åbo: Migrationsinstitutet.
- Bäckman, Linda & Haapamäki, Saara (2018). 'Närpesmodellen' ur invandrares perspektiv. *Siirtolaisuus – Migration*, 44 (4), 27–29.
- Bäckman, Linda & Haapamäki, Saara (2019). Perspektiv på integration i rural minoritetsspråksmiljö: Exemplet Närpes i Finland. *Multiethnica*, 39, 39–53.
- Böling, Magdalena (2003). *Invandrarelever och påverkansfaktorer vid inläring: En finlands-svensk intervjustudie*. Pro gradu-avhandling. Vasa: Åbo Akademi.
- Camara, Bully & Syakango, Slade (2011). *Swedish language as a tool for social integration based on immigrant students' experiences at Bridge*. Kandidat avhandling, Esbo: Laurea University of Applied Sciences.
- Carlsson, Nina (2017). Navigating Two Languages: Immigrant Integration Policies in Bilingual Finland. *Journal on Ethnopolitics and Minority Issues in Europe*, 16 (2), 41–66.
- Cooper, Jeanina & Gustafsson, Melissa (2019). *Unga invandrares upplevelser av integration i högskolor: En kvalitativ studie*. Examensarbete. Helsingfors: Arcada Nylands svenska yrkeshögskola.
- Creutz, Karin & Helander, Mika (2012). *Via svenska: Den svenskspråkiga integrationsvägen*. Helsingfors: Tankesmedjan Magma.

- Creutz-Kämppi, Karin & Helander, Mika (2015). *Tala om mångfald!: medborgarsamhället, media, universitet och etnicitet*. Festskrift till Tom Sandlund. Helsingfors: Svenska social- och kommunalhögskolan vid Helsingfors universitet.
- Ekberg, Lena & Östman, Jan-Ola (2017a). Medlare - eller dubbelt marginaliserad?: Identitetskonstruktion hos immigranter i Österbotten. *Svenskans beskrivning 35. Förhandlingar vid trettiofemte sammankomsten, Göteborg 11–13 maj 2016*, Göteborg: Göteborg universitet, 81–91.
- Ekberg, Lena & Östman, Jan-Ola (2017b). Språk och integration på landsbygden i svenska Österbotten', *Sprog i Norden*. Oslo: Norden - Nordisk sprogkoordination, 17–29.
- Ekberg, Lena & Östman, Jan-Ola (2020). Identity construction and dialect acquisition among immigrants in rural areas - the case of Swedish-language Finland. *Journal of Multilingual and Multicultural Development*. Doi: <https://doi.org/10.1080/01434632.2020.1722681>
- Eklund, Anna, Järvensivu, Anni, Rönnqvist, Veronica & Tegengren, Jens (2015). *Den frivilliga brandkårens potential i integration av unga män: en kvalitativ studie inom projektet Young Euroman*. Examensarbete, Åbo Yrkeshögskolan Novia.
- von Etter, Marion (2014). *Mot större mångfald: kartläggning om breddad rekrytering och integrering av examensstudenter med utländsk bakgrund till den svenskspråkiga undervisningen vid Helsingfors universitet och till Svenska social- och kommunalhögskolan vid Helsingfors universitet*, 89, Helsingfors: Helsingfors universitetsförvaltnings publikationer.
- Forsman, Liselott & Hummelstedt-Djedou, Ida (2014). The identity game: constructing and enabling multicultural identities in a Finland–Swedish school setting. *British Educational Research Journal*, 40 (3), 501–522.
- Forsström, Carina & Långbacka, Anita (2017). *Vi möts i förskolan: En kvalitativ studie om invandrarföräldrarnas möte med förskolan*. Examensarbete. Vasa: Yrkeshögskolan Novia.
- Fortelius, Sabina (2014). *Mobilised Resources or Unrecognised Assets?: a Case Study of Swedish Citizens' Paths to Employment in Helsinki*. Pro gradu-avhandling. Helsingfors: Helsingfors universitet.
- Fraktman, Pia (2019). *Flyktningmottagning i Jakobstadsregionen 2010 – 2018*. Jakobstad: Integrationsenhet i Jakobstadsregionen.
- Frände, Maria (2019). *Uttryck för interkulturell kompetens: En studie i två finlandssvenska skolor*. Pro gradu-avhandling. Vasa: Åbo Akademi.
- Grannas, Julia (2018). *'Om jag kan lämna 75 % av min kultur så måste Finland acceptera 25 % av min': en narrativ studie av invandrares syn på integreringen till ett nytt samhälle*. Pro gradu-avhandling. Vasa, Åbo Akademi.
- Grigaityte, Ingrida (2012). *Positive peace attributes and conflict resolution styles among the Bosnian Muslims of Närpes*. Pro gradu-avhandling. Åbo: Åbo Akademi.
- Grigaityte, Ingrida, Österman, Karin & Björkqvist, Kaj (2019). Proactive Attitudes towards Integration and Intense Group Identification, in a Sample of the Swedish-speaking

- Minority of Western Finland. *European Journal of Social Science, Education and Research*, 6 (3), 23–36.
- Grönberg, Anna & Klemets, Anna (2014). *En kvalitativ fallstudie i en invandrartät kommun om vilka erfarenheter rektorer har av den språkliga och kulturella integreringen av elever med invandrarbakgrund i sin skola*. Pro gradu-avhandling. Vasa: Åbo Akademi.
- Gutić, Amra (2014). *Perspektiv på det språkliga landskapet i grundskolorna i flerspråkiga Närpes*. Pro gradu-avhandling. Vasa: Åbo Akademi.
- Haapamäki, Saara & Bäckman, Linda (2020). Att 'prata med gurkor': Nya talare av svenska i Närpes. *Svenskan i Finland*, 18, 26–43.
- Haapamäki, Saara (1995). 'Språk de e som snöre': En studie av tjugo kurders svenska språkfärdighet. *Skrifter från Svenska institutionen vid Åbo Akademi*, Åbo: Åbo Akademi.
- Habes, Hasan, Björkqvist, Kaj & Andreou, Andreas (2019). Examining the Challenges of Integration in Swedish-speaking Ostrobothnia: Using the Structured Democratic Dialogue Process as a Tool. *European Journal of Social Science Education and Research*, 6 (3), 7–22.
- Helander, Mika; Airas, Isabel; Kosová, Magdalena; Pöttsch, Tobias; Sundbäck, Liselott & Teikari, Karoliina (2015). *Kan vi stå till tjänst?: integration på svenska i Finland*. Helsingfors: Svenska kulturfonden.
- Hellgren, Jan, Lepola, Laura, Forsman, Liselott, Slotte, Anna & Silverström, Chris (2019). *Hur hanteras två- och flerspråkigheten i de svenskspråkiga skolorna?: resultat av en utvärdering i åk 1 – 6 läsåret 2017 – 2018*. Nationella centret för utbildningsutvärdering.
- Hummelstedt, Ida (2010). *'Ja har Afrika å du har Asia': Etnicitet som resurs i flerspråkiga elevers vardagsintegration*. Pro gradu-avhandling. Vasa: Åbo Akademi.
- Hägglund, Pia (2017). *Välkommen till Österbotten: Attityder och motivation bland invandrare som har integrerats på svenska*. Pro gradu-avhandling. Vasa: Vasa universitet.
- Hägglund, Sofia (2018). *'En uppfinnare får man nog vara på riktigt': läromedel för svenska som andraspråk – ett lärarperspektiv*. Pro gradu-avhandling. Helsingfors: Helsingfors universitet.
- Häggman, Daniela & Backman, Emilia (2015). *Mångprofessionellt samarbete för elever med invandrarbakgrund: En kvalitativ studie i tre finlandssvenska skolor*. Pro gradu-avhandling. Vasa: Åbo Akademi.
- Högstrom, Oskar & Lindroos, Christopher (2020). *Språklandskapet i en mångkulturell finlandssvensk skola: En kvalitativ analys av det visuella språkliga landskapet i en skola i Närpes*. Pro gradu-avhandling. Vasa: Åbo Akademi.
- Iskala, Katarina (2012). *Medborgarskap och nationell tillhörighet i en global tid: En kvalitativ undersökning om inflyttade svenskars val av dubbelt svenskt-finskt medborgarskap*. Pro gradu-avhandling. Helsingfors: Helsingfors universitet.
- Jansson, Mikaela (2013). *Ett nytt land: En studie av ensamkommande minderåriga flyktningbarns integrationsprocess i Finland*. Pro gradu-avhandling. Vasa: Åbo Akademi.
- Järvi, Hanna (2011a). En gång i veckan så hjälper int så mycke: En fallstudie av attityder till svenska språket hos en invandrare i Närpes. *Reports and Studies in Education*,

- Humanities, and Theology. Svenskan i Finland 12 i Joensuu, oktober 2009.* Joensuu: University of Eastern Finland, 175–183.
- Järvi, Hanna (2011b). Vuxna invandrare och deras användning av svenska språket i Närpes. *Svenskans beskrivning: förhandlingar vid Trettioförsta sammankomsten för svenskans beskrivning, Umeå den 20–21 maj 2010.* Umeå: Umeå universitet, 152–160.
- Kauppinen, Reeta (2008). *Vägen mot tvåspråkighet Invandrarelevers svenskkunskaper efter grundskolan, Österbotten 1998.* Pro gradu-avhandling. Vasa: Vasa universitet.
- Kepsu, Kaisa (2020). *Inflyttning till Finland från Sverige och Norden: en statistisk översikt.* Helsingfors: Tankesmedjan Magma.
- Kivekäs, Susanne (2019). *The English Language in the Parishes of the Diocese of Borgå.* Kandidatavhandling. Åbo: Åbo Akademi.
- Klippfalk, Petra (2020). *När invandrarna kom till Närpes: en studie om utländsk arbetsin-vandring.* Pro gradu-avhandling. Vasa: Åbo Akademi.
- Korkman, Monica (2004). *Immigrants in Swedish-language regions in Finland and the role of language in the integration process.* SSKH Notat, Helsingfors: Helsingfors universitet.
- Koskela, Henna (2009). *För arbete, för livet: en studie i prepositioner i invandrarsvenska.* Pro gradu-avhandling. Vasa: Vasa universitet.
- Kuitunen, Satu (2011). *Invandrare i det tvåspråkiga Finland: En analys av invandrares er-farenheter av svensk- och finskspråkig integrationsutbildning samt språkförhållanden i Västra Nyland.* Pro gradu-avhandling. Tammerfors: Tammerfors universitet.
- Kummel, Sofia (2019). *Mångkulturellt inom småbarnspedagogiken: En kvalitativ studie om invandrarföräldrars uppfattningar av sina barns tid inom småbarnspedagogiken.* Pro gradu-avhandling. Vasa: Åbo Akademi.
- Kwiatkowski, Marion (2020). Den approximerande semantiken hos citatmarkören de e som i svenskan i Österbotten. *Folkmålsstudier : Meddelande från Föreningen för Nordisk Filologi*, 58, 37–65.
- Leinonen, Johanna (2019). *Muuttoliikebibliografia – Migration bibliography – Migrations-bibliografi.* Åbo: Migrationsinstitutet.
- Lemyre, Étienne (2017). *The Minority Option: International degree students in a bilingual region and their knowledge of the local languages: the case of Helsinki.* Pro gradu-av-handling. Helsingfors: Helsingfors universitet.
- Liiti, Anu & Saarinen, Jenni (2007). *Om invandrarelever som svenskinlärare.* Pro gradu-av-handling. Jyväskylä: Jyväskylä universitet.
- Liljeström, Charlotta (2019). *Familjelivet efter migration: En kvalitativ studie om hur fa-miljen påverkas av anpassningen till det finländska samhället.* Examensarbete. Vasa: Yrkeshögskolan Novia.
- Lindell, Marina et al. (2020). *Vad tycker Svenskfinland?: Resultat från den finlandssvenska medborgarpanelen Barometern 2019–2020*, <https://www.barometern.fi/vad-tycker-svenskfinland-resultat-fran-den-finlandssvenska-barometern-2019-2020/>. Hämtad 2. 3. 2021.

- Luoma, Maria (2015). *Finländska svensklärares uppfattningar om undervisning av högsta-dieelever med invandrabakgrund*. Pro gradu-avhandling. Helsingfors: Helsingfors universitet.
- Mansikka, Jan-Erik & Holm, Gunilla (2011). Teaching minority students within minority schools: teachers' conceptions of multicultural education in Swedish speaking schools in Finland. *Intercultural Education*, 22 (2), 133–144.
- Markelin, Lia, Dahllund, Olivia & Sjöblom, Lars (2017). *Egna integrationsstigar på svenska eller inte?: En utvärdering av projektet SFX svenska*. Tankesmedjan Magma.
- Martin, Anna, Mäntylä, Miia & Pakkanen, Merja (2013). *Maahanmuuttajien kotouttaminen maaseudulle kolmen sektorin yhteistyönä*. Vasa: Vaasan yliopisto, Levón-instituutti.
- Matintupa, Viktor & Eklund, Ellen (2017). *Att skapa ordning i en levande miljö: En fallstudie om mottagande av asylsökande i en lokal kontext*. Pro gradu-avhandling. Helsingfors: Helsingfors universitet.
- Mattila, Markku & Björklund, Krister (2013). *Tomaatteja, teollisuutta ja monikulttuurisuutta: Närpiön malli maahanmuuttajien kotouttamisessa*. Seinäjoki: Migrationsinstitutet.
- Melin, Kirsti and Melin, Kristian (2012). *Yrittäjyys maahanmuuttajien integroitumisen keino Pohjanmaalla*. 24. Esbo: Biotekniikan ja kemian tekniikan laitos.
- Moilanen, Hanna (2014). *Nyfinlandssvenskarna: Språklig identitet hos invandrare som integrerat sig i det finska samhället på svenska*. Pro gradu-avhandling. Jyväskylä: Jyväskylä universitet.
- Mård, Lovisa (2018). *Ordförråd och berättarförmåga på svenska hos successivt och simultant tvåspråkiga barn och enspråkiga barn*. Pro gradu-avhandling. Åbo: Åbo Akademi.
- Najariyan, Sanaz (2010). *Immigration and integration: Expectations and experience of foreign students at Arcada University of Applied Sciences*. Examensarbete. Helsingfors: Yrkeshögskola Arcada.
- Nordman, Tilde (2019). *Utveckling av språk- och kulturmedveten undervisning: Observation och analys av undervisning i en mångkulturell skola*. Pro gradu-avhandling. Vasa: Åbo Akademi.
- Norrgran, Saara (2019). *Inkluderande idrott: En kvalitativ undersökning om jämställdhet och jämlikhet med finlandssvenska idrottstränare och -föreningar*. Examensarbete. Åbo: Yrkeshögskolan Novia.
- Nyholm, L. (1993). *Finlandssvenska kurder: Från en minoritet till en annan*. Golden, A. & Hvenekilde, A., *Nordens språk som andra språk*. Oslo: Universitetet i Oslo.
- Nylund, Alicia (2014). *I gråzonen: Arbetsrelaterad människohandel och ockerliknande diskriminering i arbetslivet*. Magisteravhandling. Helsingfors: Helsingfors universitet.
- Nylund, Jessica (2012). *Jag känner mig som, jag vet inte, invandrare: En fallstudie om två invandrarelevers och den ena föräldrarnas uppfattningar om integrering*. Pro gradu-avhandling. Vasa: Åbo Akademi.
- Nylund, Johanna, Segervall, Ann-Christine & Store, Caroline (2017). *Asylsökandes erfarenheter av utbildningen på Norvalla: En deskriptiv studie av hur asylsökande upplever att deras liv har påverkats av skoltiden*. Examensarbete. Vasa: Yrkeshögskolan Novia.

- Nyman, Cecilia, Vikman, Charlotta & Wiklund, Sara (2015). *Mötet mellan mödra- och barnrådgivningen och familjer med annan kultur och annat språk*. Examensarbete. Vasa: Yrkehögskolan Novia.
- Östman, Jan-Ola & Ekberg, Lena (2016). Invandring och ambivalent grupptillhörighet på landsbygden i Svenskfinland. *Svenskan i Finland*, 16, 167–184.
- Palviainen, Åsa & Sopanen, Pauliina (2017). Ödesfrågor för Svenskfinland? Två tidningsdebatter från hösten 2015. *Göteborgsstudier i nordisk språkvetenskap. Förhandlingar vid trettiofemte sammankomsten Göteborg 11–13 maj 2016*. Göteborg: Göteborgs universitet, 271–285.
- Peltonen, Laura (2006). *Invandrarelevens inläring av svenska*. Pro gradu-avhandling. Vasa: Åbo Akademi.
- Pötzsch, Tobias (2020). *Critical Perspectives on Social Inclusion in Integration Education Programs for Adult Migrants*. Doktorsavhandling. Helsingfors: Helsingfors universitet.
- Pöyhönen, Sari, Lappalainen, Maija, Haavisto, Sari & Tarnanen, Mirja (2013). *Osallisena Suomessa: kokeiluhankkeiden satoa – Delaktig i Finland: Skörden från försöksprojektet*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto soveltavan kielitutkimuksen keskus, Suomen kulttuurirahasto, Svenska kulturfonden.
- Pöyhönen, Sari, Kokkonen, Lotta, Tarnanen, Mirja & Lyytinen, Eveliina (2019). Turvapaikanhakijoiden kertomuksia sosiaalisista verkostoista ja kuulumisen tunteista. *Turvapaikanhaku ja pakolaisuus Suomessa*, Tutkimus 2. Åbo: Migrationsinstitutet.
- Pöyhönen, Sari, Kokkonen, Lotta & Tarnanen, Mirja (2020). Belonging, Trust and Relationships: Collaborative Photography with Unaccompanied Minors, Moore, Emilee, Bradley, Jessica & Simpson, James (red.), *Translanguaging as Transformation. The Collaborative Construction of New Linguistic Realities*. Bristol: Multilingual Matters, 8–75.
- Pöyhönen, Sari & Simpson, James (2020). Contesting language policy for asylum seekers in the Northern periphery: the story of Tailor F'. *Language Policy*, <https://link.springer.com/article/10.1007/s10993-020-09554-0>. Hämtad: 2.3.2021.
- Pöyhönen, Sari, Tarnanen, Mirja & Simpson, James (2018). Adult Migrant Language Education in a Diversifying World. *The Routledge Handbook of Language and Superdiversity*. Abingdon-on-Thames: Routledge, 88–503.
- Rimpiläinen, Jenna (2017). *En studie av mediediskussionen om integration av invandrare på svenska i Finland 2014–2017*. Pro gradu-avhandling. Helsingfors: Helsingfors universitet.
- Rosendahl, Robert (2020). *Kommunpolitikernas syn på kommunalt flyktingmottagande*. Pro gradu-avhandling. Åbo: Åbo Akademi.
- Rönnholm, Helena (2020). *Hur möts de flerspråkiga eleverna i högstadieskolor i huvudstadsregionen?: En studie om speciallärares uppfattningar och språkstödande policy i flerspråkiga elevers skolvardag*. Pro gradu-avhandling. Helsingfors: Helsingfors universitet.
- Saarela, Jan (2011). *Invandringens samhällsekonomiska konsekvenser*. Helsingfors: Tanke-smedjan Magma.

- Saatsi, Olli-Pekka (2016). *Finns det inte finansiering, kan vi inte erbjuda det här: Integration av invandrare på svenska i Nyland ur svenskläraarnas synvinkel*. Pro gradu-avhandling. Helsingfors: Helsingfors universitet.
- Sahlberg-Sjöblom, Gerd (2017). *Med färgade glasögon: Uttryck för interkulturell kompetens hos lärare i finlandssvensk kontext*. Pro gradu-avhandling. Vasa: Åbo Akademi.
- Saksela-Bergholm, Sanna (2016). *Behöver vi ett invandrarråd?: En kartläggning över intresset för ett invandrarråd i Jakobstadsregionen*. Vasa: Migrationsinstitutet, Centret för Svenskfinland.
- Saksela-Bergolm, Sanna (2016). Pohjanmaalta kajahtaa: Kohti maahanmuuttajien ja viranomaisien yhteistyöverkostoa. *Siirtolaisuus – Migration*, 42 (3–4), 53–57.
- Sandvik, Josefin (2016). *Integration av invandrare i idrottsundervisningen: En kvalitativ studie om idrottslärares upplevelser*. Pro gradu-avhandling. Jyväskylä: Jyväskylän universitet.
- Savela, Tiina (2007). *Bakgrund, motivation och attityder hos invandrarna i Vasa: En fallstudie*. Pro gradu-avhandling. Vasa: Vasa universitet.
- Slotte-Luttge, Anna, Pörn, Michaela & Sahlström, Fritjof (2012). Learning how to be a tähti: A case study of language development in everyday situations of a 7-year-old multilingual Finnish child. *International Journal of Bilingualism*, 17 (2), 153–173.
- Storbäck, Eva-Maria (2019). *Att vara erkänd och delaktig: Vuxna studerande med migrationsbakgrund och deras uppfattningar om lärmiljö och studier på andra stadiets yrkesutbildning*. Pro gradu-avhandling. Vasa: Åbo Akademi.
- Stråhlman-Kurki, Pia (2018). *En studie om ensamkommande ungas integration: Personalens erfarenheter om att bevara handlingskraften mitt i sårbarheten*. Högre yrkeshögskoleexamen. Helsingfors: Yrkeshögskola Arcada.
- Sundbäck, Liselott (2017). *Är integrationsspråket individens, kommunens eller statens val?: Slutrapport över projektet Integration på svenska vid Kommunförbundet*. Helsingfors: Finlands Kommunförbund, 183–204.
- Svaetichin, Janina (2011). *Begränsat tillträde: Unga invandrares känsla av tillhörighet i en finlandssvensk kontext*. Pro gradu-avhandling. Helsingfors: Helsingfors universitet.
- Senkas, Ann-Sofie (2010). *Plötsligt var skolan en klass rikare: En fallstudie vid en skola som fick motta en större grupp invandrarelever*. Pro gradu-avhandling. Vasa: Åbo Akademi.
- Staffans, Rebecka (2018). *Skolprestationer hos elever med invandrarbakgrund. Betydelsen av skolengagemang, socioekonomisk ställning och familjestruktur*. Pro gradu-avhandling. Vasa: Åbo Akademi.
- Söderman, Therése (1997). *Flykting i ett tvåspråkigt land: Effekter av svenska och finska som andraspråk – en studie bland kurder i västra i Nyland*. Pro gradu-avhandling. Helsingfors: Helsingfors universitet.
- Teikari, Karoliina (2015). *Svenska som ett alternativt integrationsspråk: En empirisk studie om invandrare i Helsingforsregionen som integrerats på svenska*. Pro gradu-avhandling. Helsingfors: Helsingfors universitet.

- Teir, Anna (2011). *Integration och språk: En studie bland arbetskraftsinvandrare bosatta i Närpes*. Pro gradu-avhandling. Vasa: Åbo Akademi.
- Thors, Astrid (2018). *Utvärdering av projektet Integration på svenska: Är integrationsspråket individens, kommunens eller statens val?* Helsingfors: Kommunförbundet.
- Vismanen, Elina (2007). *Etnicitetens betydelser i bosniska flyktingars livshistorier: Gränsdragningen mellan 'vi' och 'de'*. Pro gradu-avhandling. Åbo: Åbo Akademi.
- Wahlbeck, Östen (1992). *Kvalitativ samhällsforskning om flyktingmottagande: Exemplet Oravais kommun*. Forskningsrapport 19. Vasa: Åbo Akademi, Institutet för finlandssvensk samhällsforskning.
- Wahlbeck, Östen (2011). Svenskar i Finland: ett perspektiv från migrationsforskningen, Almer, Josefin & Larsdotter, Ylva, *Enkel biljett: Från Sverige till Finland med kärlek, vemod och längtan*, 11–23.
- Wahlbeck, Östen (2013). *Svenska invandrare i Finland: Etniska relationer i mötet mellan svenskt och finskt*. Helsingfors: Svenska Litteratursällskapet.
- Wahlbeck, Östen (2015a). *Inflyttad från Sverige: En studie av rikssvenska erfarenheter i Helsingfors*. Helsingfors: Gidlunds förlag.
- Wahlbeck, Östen (2015b). The Finnish and Swedish Migration Dynamics and Transnational Social Spaces, *Mobilities*, 10 (1), 100–118.
- Wahlbeck, Östen & Fortelius, Sabina (2019). The Utilisation of Migrant Capital to Access the Labour Market: The Case of Swedish Migrants in Helsinki. *Social Inclusion*, 7 (4), 181–189.
- Wargh, Amanda (2017). *Flerspråkighet i en mångkulturell skola: En jämförande studie av elevers uppfattningar om sin språkanvändning och det språkliga landskapet*. Pro gradu-avhandling. Vasa: Åbo Akademi.
- West, Sanna (2016). *Förståelse genom språklig medvetenhet: lärarperspektiv på elever med invandrarbakgrund i den finlandssvenska grundskolan*. Licentiatavhandling. Vasa: Vasa universitet.
- Westerlund, Vanessa (2020). *Utredning om integration på svenska i Helsingfors*. Helsingfors: Helsingfors stad.
- Wikman, Jessica (2018) *Föräldrasamverkan ur ett föräldraperspektiv: En fenomenologisk undersökning om hur föräldrar med annan kulturell och språklig bakgrund engagerar sig i sitt barns skolgång, skolans verksamhet och hur kontakten sker mellan hem och skola*. Pro gradu-avhandling. Vasa: Åbo Akademi.
- Winberg, Malin (2017). *Welcome to Ostrobothnia: A study of the development of integration services for newcomers in the Jakobstad area*. Pro gradu-avhandling. Åbo: Yrkeshögskolan Novia.
- Zhang-Lassfolk, Cindy Meng (2018) *Interkulturella perspektiv inom daghem i ett mångkulturellt samhälle: en kvalitativ studie om barnträdgårdslärares föreställningar kring interkulturellt arbete på ett daghem i Finland*. Examensarbete. Yrkeshögskolan Novia.
- (2009). *Survey on Swedish language among foreign-language community in Finland*. Helsingfors: Tankesmedjan Magma & Helsinki Times.

(2020) *Moving to a bilingual country: the foreign-language community's perception, knowledge, skills and attitude towards the Swedish language in Finland* Helsingfors: Tankesmedjan Magma & Helsinki Times.

Sammanfattning

Målsättningen med rapporten har varit att dels kartlägga forskning om svensk integration och skapa en bibliografi, men också att stärka samarbetet mellan akademien och fältet. Huvuddelen av rapporten, Del 1 består av en forskningskartläggning, i Del 2 har vi hört och sammanfattat kommentarer från aktörer på integrationsfältet kring önskemål om kommande forskning och i Del 3 har vi sammanställt en bibliografi. I kartläggningen används begreppet svensk integration för att syfta på inklusions- och etableringsprocessen i det finländska samhället där det, på något ställe i etableringsprocessen, finns en koppling till det svenska språket eller den finlandssvenska kontexten.

I Del 1 har vi sökt svar till frågan vad finns det för forskning och synliggjort luckor i forskningsfältet och identifierat behov för framtida forskning. Kartläggningen gjordes under perioden december 2020- februari 2021 genom existerande centrala nätverk inom olika sektorer relaterade till svensk integration. För att hitta avhandlingar inom finländska högskolor gjordes sökningar inom databaser. Vi har identifierat 120 referenser, varav största delen är akademiska avhandlingar och en tredjedel är pro- gradu avhandlingar. Enbart en doktorsavhandling i ämnet hittades. Geografiskt har vi mest forskning i Österbotten och huvudstadsregionen. Tidsmässigt har forskningen ökat stort sedan 2010- talet och även efter asylströmmen 2015 ser vi en ökning.

Tematiskt ser vi följande stora linjer; språkval, skolmiljön, flykting- och asylfrågan och Närpes-modellen. Texter kring språkvalet och frågan om en minoritet i minoritet handlar ofta om efterfrågan av svenska integrationstjänster, orsak till och konsekvenser av språkvalet samt frågan om vem som väljer integrationsspråk. Ett återkommande tema är även flerspråkigheten i landet och behovet av finska och svenska. Forskning kring utbildningsfrågor berör bl.a. personalens kompetens i det mångkulturella klassrummet och känslan av delaktighet i utbildningen hos eleverna och studerandena. Närpes-modellen lyfts ofta fram som ett gott exempel.

Samtidigt ser vi väldigt lite forskning kring invandrarföreningars perspektiv eller andra generationens invandrare samt äldre. Frågor kring hälsa och välmående samt psykisk hälsa/ohälsa lyfts väldigt sällan upp. Vi har inte forskning med långtidsperspektiv eller uppföljande studier. Geografiskt ser vi följande luckor: Östra och sydvästra Nyland (Hangö), Norra Österbotten, Åbo och Åboland. Vi behöver även en kompletterande bild av Närpes-modellen där delaktighetsfrågor problematiseras. Slutligen kan vi konstatera att vi skönjer en ökning i teoretiskt kritiska perspektiv på migrationsfrågor där maktförhållandena mellan migranterna och det mottagande samhället analyseras.

För att höra aktörer på integrationsfältet ordnades fyra regionala workshoppar under våren 2021 i samarbete med Bildningsalliansen. I workshopparna deltog sam-

manlagt 60 personer som jobbar med frågor kopplade till svensk integration från såväl föreningar, fonder, forskare, kommunala och statliga tjänstemän (personal inom integrationstjänster, social- och hälsovården, bildningssektorn) som personal vid andra stadiets yrkesutbildning och gymnasium. Dels önskade vi höra kommentarer kring Del 1 i denna rapport för att öka delaktigheten och dialogen med fältet, men dels så samlade vi även in önskemål på kommande forskning. Workshopsresultat och -analys sammanställdes i Del 2 av rapporten.

Vi ser många likheter i Del 1 av rapporten och workshopsdeltagarnas kommentarer och önskemål kring vad det är för forskning som fattas. Frågor som språkval och konsekvenserna av dem, långtidsperspektiv på integration och sysselsättning, invandrarnas hälsa och välmående samt skolkontexten var teman som lyftes fram. Vidare var flerspråkigheten och bristen på information om en flerspråkig integrationsstig något som efterfrågades. Slutligen efterlyste deltagarna i alla regioner mera forskning ur invandrarnas egna perspektiv – att lyssna på deras erfarenheter, vilka målbilder de har haft och hur de skulle ha önskat att integrationen skulle ha skett.

För kommande forskning rekommenderar vi långtidsperspektiv, uppföljande studier samt större studier som på nationell nivå urskiljer mellan finska och svenska integrationsåtgärder, t.ex. uppföljning av integrationsutbildning eller språknivå på finska eller svenska. Det finns ett klart behov för att kommande forskning kommuniceras ut till dem som jobbar med integrationsfrågor och för att föra academia och personer som jobbar på fältet närmare varandra i forskningsfrågor.

Conclusion

The aim of this report is twofold: we compiled research on immigrant integration and at the same time strived to increase cooperation between academia and the field. The main part of the report, Part 1, consists of research compilation and analysis. In Part 2 we heard out actors from the field of integration and summarized their comments on Part 1 and their research requests for the future. Part 3 consists of the actual bibliography. Throughout the report we use the term Swedish integration when we refer to the process of one's inclusion and establishment into the Finnish society, where, at some point during the establishment process, there is a connection to the Swedish language or to Swedish-speaking population in Finland

The central question in Part 1 is what kind of research on integration has been conducted in Swedish-speaking Finland. Moreover, we seek to highlight gaps in research and identify needs for future research. The research survey was conducted during December 2020 and February 2021 using established cross-sectoral networks active in the field of Swedish integration. We also made use of electronic theses databases of Finnish universities. We identified 120 references in total, most of which (one third of the total amount) are master's dissertations. Only one doctoral dissertation on the subject was found. Most research concerns Ostrobothnia and the capital region. The number of research outputs has been growing significantly since the 2010s and then in conjunction with the migrant crisis of 2015.

We identified several research topic clusters: choice of language of integration, school environment, issues related to integration of quota refugees and asylum seekers and the so-called Närpes model of integration. The main questions identified in research texts dealing with the choice of language of integration and the minority-within-a-minority situation are the demand for Swedish integration services, the motives for and consequences of the choice of language of integration and also the question of who chooses one's language of integration. Another recurring topic is Finland's multilingualism and the need for Finnish and Swedish language skills in various societal situations. Research on educational issues concerns among others the staff's competence in the multicultural classroom and the students' and pupils' participation in education. The Närpes model of integration is often highlighted in research texts as an example of successful integration.

At the same time, we found little research on the perspectives of immigrants, immigrant associations, the second-generation immigrants and the elderly. Similarly, questions concerning health (including mental health) issues and well-being are very rarely raised. We are currently lacking long-term perspective in research or follow-up studies.

Geographically, these areas remain unresearched: Eastern and Southwestern Uusimaa (Hanko), Northern Ostrobothnia, Turku and Turunmaa. We also need a complementary picture of the Närpes model in which the issues of participation and societal inclusion would be problematized. We can however establish that there has been an increase in critical theory perspectives on migration issues analysing the power relations between the migrants and the host society.

In order to hear out actors within the field of immigrant integration field we arranged four regional workshops in spring 2021 in collaboration with Bildningsalliansen. In total 60 people who work with issues related to Swedish integration took part; participants came from across the sectors - associations, foundations, researchers, civil servants, members of staff of integration and social services and health care and education. Our primary goal was to hear out comments on Part 1 of this report in order to increase participation and dialogue with the field, but we also collected requests for future research. Workshop results and analysis were compiled in Part 2.

We see many similarities between our findings in Part 1 and the workshop participants' comments and requests. Topics such as the choice of language of integration and its consequences, long-term perspectives on integration and employment, health and well-being of immigrants and the school/education context were among those highlighted and discussed the most. Furthermore, there has been demand for research on multilingualism among immigrants and ion (the lack of) information about bilingual integration. Finally, participants in all regions called for more research from the immigrants' own perspective - to be able to listen to their experiences, what core issues have they faced and how they would have liked to be integrated.

For future research, we suggest adopting a long-term perspective, conducting follow-up studies and distinguishing between languages of respective integration measures (Finnish or Swedish) in nationwide research projects on immigrant integration, such as follow-up studies on integration education or reached language level in Finnish or Swedish. There is a clear need for communicating (future) research results to those who work with integration-related issues and for reducing the gap between academia and those working in the field.

Yhteenveto

Raportin tavoitteena on ollut kartoittaa ja analysoida ruotsinkieliseen kotoutumiseen liittyvää tutkimusta Suomessa sekä tuoda akateeminen tutkimus lähempää kenttää. Pääosa raportista, Osa 1, on yleiskatsaus ruotsinkielisen kotoutumisen tutkimukseen, Osa 2 on yhteenveto kotoutumistoimijoiden eli kentän kommentteista tulevista tutkimustarpeista. Viimeinen osa, eli Osa 3 on bibliografia. Termi ruotsinkielinen kotoutuminen viittaa kartoituksessa kotoutumisprosessin, jossa on yhteys ruotsin kieleen tai suomenruotsalaiseen kontekstiin.

Ensimmäisessä osassa olemme pyrkinneet vastaamaan kysymykseen, millaista tutkimusta on jo tehty sekä tuomaan esiin tutkimusaukkoja ja tulevia tutkimustarpeita. Kartoitus tehtiin aikavälillä joulukuu 2020–helmikuu 2021 keskeisten sektorien ylittävien verkostojen kautta. Teoksessa käytettiin erilaisia julkaisutietokantoja suomalaisten korkeakoulujen opinnäytetöiden etsimiseen. Tunnistimme 120 julkaisua, joista suurin osa on akateemisia opinnäytetyöjulkaisuja ja näistä yksi kolmasosa on pro gradu -julkaisuja. Löysimme ainoastaan yhden väitöskirjan ruotsinkielisestä kotoutumisesta. Maantieteellisesti eniten tutkimusta on Pohjanmaalta sekä pääkaupunkiseudulta. Ajallisesti aihetta on lähdetty tutkimaan enenevässä määrin 2010-luvulla sekä 2015 vuoden turvapaikkahakija-aallon jälkeen.

Temaattisesti näemme kartoituksessa seuraavia tutkimusaiheita: kielivalinta, kouluympäristö, pakolais- ja turvapaikkakysymys sekä Närpiön malli. Kielivalintaan liittyvät julkaisut nostavat esiin ruotsinkielisen kotoutumisen kysynnän, kielivalinnan syyt ja seuraukset sekä kysymyksen siitä kuka päättää kielivalinnasta. Toistuvasti esiin nouseva teema on myös monikielisyys sekä suomen- että ruotsinkielen tarve, mutta myös vähemmistö vähemmistössä -problematiikka. Kouluympäristötutkimuksissa nostetaan esiin kysymyksiä henkilökunnan osaamisesta monikulttuurisessa luokkahuoneessa sekä opilaiden osallisuuden tunnetta. Närpiön malli nostetaan usein esiin hyvänä esimerkkinä.

Samalla nähdään hyvin vähän tutkimusta, jossa maahanmuuttajajärjestöjen tai toisen polven maahanmuuttajien tai vanhusten näkökulmia nostetaan esiin. Lisäksi kysymyksiä terveydestä ja fyysisestä sekä psyykkisestä hyvinvoinnista nostettiin harvoin esiin. Emme myöskään löytäneet pitkittäistutkimusta tai seurantatutkimusta. Maantieteellisiä tutkimusaukkoja ovat muun muassa Itä-Uusimaa, Hangon seutu, Turku ja Turunmaa sekä Pohjois-Pohjanmaa. Suositeltavaa olisi myös tehdä täydentävää tutkimusta Närpiöstä, esimerkiksi osallisuuskysymyksistä. Lopuksi voimme todeta, että viime vuosina on ollut havaittavissa enemmän kriittistä tutkimusta, jossa teorettinen näkökulma kotoutumiseen problematisoi maahanmuuttajien ja vastaanottavan yhteiskunnan valtasuhdetta.

Kuullaksemme kentän tutkimustarpeita järjestimme keväällä 2021 neljä paikallista työpajaa yhteistyössä Bildningsalliansenin kanssa. Työpajoihin osallistui 60 eri alan toimijaa, joiden työ liittyy keskeisesti ruotsinkieliseen kotoutumiseen; järjestöedustajia, rahoittajia, tutkijoita, virkamiehiä sekä opetusasteiden henkilökuntaa. Osallisuuden ja dialogin edistämiseksi pyysimme kentältä kommentteja tämän raportin ensimmäiseen osaan. Lisäksi keräsimme ja kokosimme tutkimustoiveita raportin toiseen osaan.

Kentältä tulleissa tutkimustoiveissa näkyy pitkälti samoja aukkoja kuin tämän raportin ensimmäisessä osassa. Tutkimustoiveet ja tarpeet liittyivät kielivalintaan ja valinnan seurauksiin, pitkittäistutkimuksiin työllistymiseen ja kotoutumiseen liittyen, maahanmuuttajien terveys- ja hyvinvointiin sekä koulukontekstiin. Lisäksi monikielisyystutkimusta ja moni/kaksikielisen kotoutumisen liittyvä tietoa peräänkuulutettiin. Lopuksi osallistujat kaikissa työpajoissa toivoivat lisää tutkimusta maahanmuuttajien omista näkökulmista- kokemusten esiin tuomista, millaista elämää toivotaan ja tavoitteellaan, sekä miten olisi toivonut että kotoutuminen olisi tapahtunut.

Tulevaa tutkimusta varten suosittelemme pitkittäis- sekä seurantatutkimusta ja ruotsinkieliseen kotoutumiseen liittyvän tiedon esille nostamista kansallisissa tutkimuksissa. On selvä tarve kommunikoida tulevaa tutkimusta kentällä työskenteleville sekä pyrkiä tuomaan akateemisen tutkimuksen ja kentällä tehdyn työn lähemmän toisiaan.

